

Nr. 1580.118
Bijlage bij Bluf! 267
30 april 1987
Losse prijs: F 2,-

INDEX KWARTAAL

VERTROUWELIJK

KWARTAALOVERZICHT BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST 4E KWARTAAL 1981

"sterilisediensten" in Nederland

1

II. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

Het persbureau Novosti: instrument voor CPSU en KGB

7

Stroomversnellingen in de CPN

16

Op weg naar een progressievere meerde

22

CVC-top in Noordwijkerhout

- 29 -

VERTROUWELIJK

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

Anti-democratische ontwikkelinge kernenergiebeweging

De Arabische Liga

- 31 -

III. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

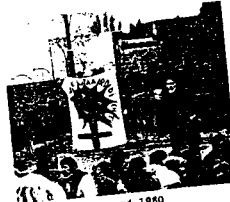
ANTI-DEMOCRATISCHE ONTWIKKELINGEN BINNEN DE ANTI-KERNENERGIEBEWEGING

Gezien het sterke vermoeden dat anti-democratische elementen ernaar streven de op zich bonafide Anti-Kernenergie Beweging te misbruiken voor verzet tegen het functioneren van de parlementaire democratie, lijkt navolgende observatie en bestudering van deze pogingen gewenst.

In mei 1980 - tijdens een tentenkamp van de Anti-Kernenergie Beweging (AKB) - werd door 35 van de aanwezige 41 basisgroepen - die ongeveer 5000 personen vertegenwoordigden - in principe besloten om in de herfstvakantie over te gaan tot bezetting van het terrein van de kerncentrale Dodewaard. De bezetting zou plaatsvinden, indien de Nederlandse regering geen gehoor zou geven aan een ultimatum waarin de sluiting van de centrale werd geëist. Het middel van de terreinbezetting was tot dan toe slechts in het buitenland toegepast en dan nog alleen op bouwterreinen en wezen voor kerncentrales (zoals bv. Seabrook, Gorleben, ...ville). Nederland zou dus de primeur hebben van een bezetende centrale. "Voor veel actieve atoombestrijders", aldus ... lid van het Landelijk Energie Comité (LEK) en ... van de AKB, de binnen deze beweging levende gevoelens ... op een juist moment. Het wachten heeft voor hen lang gevoel maar eens wat gebeuren. De organisatoren beseffen ... it bezetten alléén de antikernenergiestrijd niet beslist. ... maticcampagnes e.d. onverminderd doorgaan. Maar de kracht ... iadkracht omgezet worden van protest naar verzet. ... er een werkende centrale betrof, was aanleiding voor ... in een harde opstelling van de autoriteiten te voorspel ... door de overheid koste wat kost voorkomen worden. ... l stuiten op de Mobile Eenheid, Marechaussee en ... korpsen van het leger." Citerend uit een brochure van ... nenergie (SSK-Arnhem) zei ... verder: "Het karakter ... ie staat in het teken van de geweldloosheid; dit is ... et, maar het is de vraag of we in oktober iedere vorm ... weg kunnen gaan."

VERTROUWELIJK

Gecombineerd met het begrip basis-autonomie, op grond waarvan iedereen het recht heeft zijn eigen mening - en eventueel daaruit voortvloeiende acties te blijven volgen ook al is een overgrote meerderheid tot een ander oordeel gekomen, heeft basisdemocratie tot gevolg dat men slechts met betrekkelijk kleine groepen tot eensgezinde acties kan komen. In groter verband zal er altijd een aantal groepen zijn, die buiten het geheel lopen en hun eigen actie uitvoeren. Zoals gezegd had BAN - tot dan toe het meest actieve deel van de AKB - in 1980 nog grote invloed, hetgeen niet in de laatste plaats te danken was aan haar door absolute geweldloosheid bij acties opgebouwde goedwill. De oorspronkelijk geplande terreinbezetting werd dan ook een blokkade en de overheid was in staat de geëigende maatregelen te treffen. Men maakte het terrein ontoegankelijk door er een grote prikkeldraadversperping omheen te leggen, waarbinnen grote aantallen ME's geposteerd werden met de opdracht niet dan in uiterste noodzaak tot het toepassen van geweld over te gaan. Op deze manier werd de blokkade een vrij ludieke zaak: ME's vroegen en kregen Anti-Kernenergie-ME's en zongen soms uit volle borst mee met de antikernenergie liederen van de actievoerders. Dat de blokkade betrekkelijk snel weer opgebroken werd lag niet alleen aan het - barre - weer. De groep, die de illegale zender "Radio Akriet" in de lucht hield, verspreidde op een gegeven moment het voorstel om de actie te beëindigen. Terwijl hierover binnen een blokkadegroep nog heftig werd gediscussieerd gingen de andere groepen er reeds op in, zodat de actie als een nachtkers uitging.

Dodewaard 1980

De "organisatoren" die er ondanks het steeds frequenter en consequenter toepassen van het concept basisgroep toch nog waren, werd verweten dat zij tekort geschoten waren. Zo zou er o.m. niet genoeg vergaderd zijn over het onderwerp bezetting terwijl er vooral vanuit Amsterdam en Nijmegen kritiek werd geuit op de manier waarop de AKB "lieft" was geweest voor de ME. Kortom, ... groepen als een "rlop" en de "harderen" onder de actievoerders

- 24 -

VERTROUWELIJK

gerichte, georganiseerde oppositie, welke herinneringeng. Roode Vakbewegings Oppositie (RVO) uit de dertiger jaren. ... landse communisten, sede op basis van hun functies in de vak- ... "met de burgerlijke staat vergroeide" vakbondsleiding ge- ... ites ontplooiden.

het laatste werkkongres op 31 oktober j.l. werden noch in de in- ... in de hierop volgende discussie nieuwe inzichten geuit. ... groot belang voor de initiatiefnemers van echter wel het feit, ... zitters van PvdA, PPR en CPN, alsmede een PSP-tweede Kamerlid ... inleidingen verzorgden en daarmee aan de Dialoog een min of ... de status gaven.

en werd te trachten om op grond van gemeenschappelijke elementen ... van de Dialoog-gangers en met de hulp van een aantal in het ... gen verkregen, een gezamenlijk "aktieplan" te formuleren dat de ... ting van een alternatief sociaal-economisch beleid dichterbij moet

etstelling van zo'n actieplan zou kunnen plaatsvinden tijdens een ... jeenkomst in het kader van de "Dialoog" in het voorjaar van 1982.

OM DE GEHEIMHOUDING KAPOT TE MAKEN

OVER HET WAAROM VAN DEZE BROCHURE

EEN SCHANDAAL

Geheime diensten zijn vaak pas 'nieuws' wanneer een minister door hun activiteiten in het nauw gebracht wordt, of kan worden. Een schijnbare leugen van een minister, een garantie voor een krantenkop. Het nieuws na onthullingen over de geheime diensten konsentreert zich vaak dan ook veel meer op het parlementaire nivo dan op wát de diensten eigenlijk doen en wáárom ze doen wat ze doen.

Natuurlijk vonden ook wij het leuk om ons te realiseren dat van Thijn minister van Binnenlandse Zaken was in het 4de kwartaal van 1981, en dat dus dit rapport onder zijn verantwoordelijkheid valt. Want als je iets kan doen tegen het 'gezag' waarmee autoriteiten zich het liefst omgeven zien, als je duidelijk kan maken dat er een enorm verschil is tussen wat ze zeggen en wat ze doen, moet je dat natuurlijk nooit nalaten.

Maar, heel nadrukkelijk, we publiceren dit rapport niet voor het schandaal. Het gaat erom informatie te geven over, inzicht te verschaffen in, de activiteiten van de geheime diensten. Iedereen heeft doodeenvoudig het recht te weten wat ze doen. En soms zal het zo zijn dat als je meer van ze weet je hen op simpele wijze het werken wat moeilijker kan maken.

We publiceren het rapport tamelijk integraal omdat we denken dat op deze wijze de informatie die erin verborgen ligt het beste tot z'n recht komt: hun stijl van schrijven, de wijze waarop ze feiten rangschikken, de taal die ze hanteren, gedachtesprongen die ze maken, de onzin, de overbodige woorden, het leert je allemaal veel over het wereldbeeld dat zij hanteren. In een samenvatting of een door ons geschreven artikel zou dit alles teveel verdwijnen. Daarnaast: nooit eerder had je de kans zo'n kwartaaloverzicht eens door te snuffelen. Dat geeft toch ook een beetje een apart soort plezier dat we niemand zouden willen onthouden.

Je stuit erop: een kwartaal overzicht van een van Nederlands geheime diensten: de BVD. Dit moet openbaar, besluiten we. Maar daar willen we het tegelijkertijd niet bij laten. Want het kwartaaloverzicht is ruim 5 jaar oud. En het is nogal abstrakt. Daarom kwam het goed uit dat we een artikel tegenkwamen over de hand werkers van de BVD: de plaatselijke inlichtingendiensten. Hierin worden ook een aantal recente konkrete inlichtingendienstpraktijken beschreven.

Maar voorin deze brochure vind je het kwartaal-overzicht van de BVD. Op deze pagina een inleiding van ons hierop. Zodat je 't BVD-rapport een beetje naar waarde kan schatten en misschien wat beter begrijpt waarom wij het belangrijk vinden een dergelijk rapport openbaar te maken.

Bij deze presenteren we aan jullie het "kwartaaloverzicht 4e kwartaal 1981 van de Binnenlandse Veiligheidsdienst". Het rapport is geklassificeerd als "vertrouwelijk". Medewerkers van de BVD analyseren erin o.a. ontwikkelingen zoals die zichdestijds afspeelden binnen de CPN, de Anti-Kernenergiebeweging, en richting "progressieve meerderheid".

We hebben er geen flauw idee van hoe dit rapport de BVD ontfutseld is. Misschien stond ergens een bureau open, misschien vergat een ambtenaar z'n aktetas in de trein, of heeft er iemand gewetensbezwaren gekregen. We weten het niet.

Nauwkeurig hebben we geprobeerd na te gaan of het rapport 'echt' is. Je weet maar nooit of iemand probeert ons een loer te draaien, of dat de BVD bewust verkeerde informatie uit laat lekken. Wij zijn overtuigd geraakt van de echtheid ervan: het karakter van 't rapport, alle erin vervatte gegevens, de grote hoeveelheid (persoonlijke) informatie maken voor ons duidelijk dat een 'leek' dit niet elkaar heeft kunnen zetten. Als een fake-rapport van de BVD zélf kunnen we het niet beschouwen omdat we geen overtuigende politieke argumenten kunnen bedenken waarom de BVD een rapport als dit bewust zou laten lekken. Het moet wel heel erg raar lopen willen zij van de openbaarmaking van dit rapport sterker worden, en dat zou toch hun belang zijn.

Het Kwartaaloverzicht telt 49 pagina's. De regelafstand is ruim en hier en daar staan er bij wijze van layout wat foto's en cartoons in. We

stonden voor de keuze hoe we het rapport het beste in de openbaarheid konden brengen: integraal, publikatie van de belangrijkste delen eruit, of er zélf een artikel van maken met daarin de meest sappige details. We kozen voor een integrale publikatie van de grootste delen van het rapport. Hopelijk wordt in de loop van dit verhaal duidelijk waarom.

NOOIT TE KONTROLEREN

Bijna alles wat de laatste jaren in Nederland bekend is geworden over de activiteiten van geheime diensten kwam aan het licht via inbraken (PMC, CID, Observatie-teams), of doordat rapporten, zeer waarschijnlijk tegen de wens van de leiding van de diensten, uitlekten (LUID, dit rapport). Ook hoor je nog wel eens wat over activiteiten van geheime diensten wanneer mensen die benaderd zijn om als informant te werken dit openbaar maken.

We gaan hier niet klagen dat de 2de Kamer de geheime diensten niet effectief controleert. Beweren dat de inbraken een korrektie op de democratie zijn. Al zou de 2de Kamer ze willen controleren, ze zal het nooit kunnen. Geheime diensten laten zich per definitie niet controleren, en bepalen per definitie zelf hun grenzen en werkteerrein vast. Openbaarmaking van hun activiteiten betekent dan ook nooit meer controle, wél meer informatie. Afschaffing is de enige manier waarop je geheime diensten zou kunnen controleren.

VOOR ZE HET MAKEN

Zeker weten voor wie de BVD dit rapport maakt doen we niet. De verspreide exemplaren zijn genummerd: ieder krijgt een eigen exemplaar en nauwkeurig wordt bijgehouden welk nummer waarheen gaat. De inleiding meldt: "dit kwartaaloverzicht is vertrouwelijk gerubriceerd. Verdere verspreiding van - een gedeelte van - dit overzicht is in bepaalde gevallen mogelijk doch uitsluitend na verkregen toestemming van de BVD". We vermoeden dat de kwartaaloverzichten verspreid worden onder: BVD-ambtenaren zelf, andere geheime diensten, hoge ambtenaren die belang kunnen hebben bij deze informatie, ministers, en wellicht de Vaste Kamercommissie voor inlichtingen- en veiligheidsdiensten (waarin alleen de fractievoorzitters van de PvdA, CDA, VVD, en D66 onder strikte geheimhouding zitting hebben). De bedoeling van dit kwartaaloverzicht lijkt te zijn zichtbaar te maken wat de BVD doet (zonder dat ze overigens aan mensen buiten de Dienst het achterste van hun tong laten zien) en beleidsautoriteiten te wijzen op ontwikkelingen die voor hen mogelijk van belang zijn. Ook lijken ze te streven naar een zekere actualiteitswaarde: in het kwartaal waarin de blokkade in Dodewaard viel wordt de AKB bijvoorbeeld doorgelicht.

KNIPPEN EN PLAKKEN

Ex-minister de Ruiter van Defensie zei tijdens een debat in maart '85 naar aanleiding van Onkruid's CID-onthullingen dat wat geheime diensten doen eigenlijk vooral "knippen en plakken" is. Hun voornaamste wapens zouden "de schaar en de lijmpot" zijn. Goed de krant lezen, blaadjes doornemen, een boek dat af en toe verschijnt, en dan aan het werk. Voor een deel is dit natuurlijk gewoon waar. Wat de BVD over Onkruid schreef in het LUID-rapport was onmiskenbaar direkt uit Bluf! en het Bunkerboek overgenomen. Ook in de artikelen in dit BVD-kwartaaloverzicht zijn de openbare bronnen in hun artikelen over de CPN, over initiatieven "op weg naar een progressieve meerderheid", en de AKB, makkelijk aan te wijzen.

Al zou het waar zijn dat geheime diensten alleen maar "knippen en plakken" dan nog is het geen kinderspel. Want bij dit karwei wordt -in het geheim- geselecteerd en geïnterpreteerd. Er worden geheime dossiers aangelegd die jaren hun werk blijven doen. Geheime dossiers op grond waarvan politici en hoge ambtenaren (mede) hun beleid maken. En of je de CID-buit, het LUID-rapport of dit kwartaaloverzicht leest voortdurend valt op hoeveel informatie ze verkeerd inschatten. Hoe anders ze ontwikkelingen beoordelen dan wij dat zouden doen. Soms zal dit onbewust gebeuren (kranten maken vaak fouten en zijn dus slechte bronnen), soms ook lijkt het bijna bewust te gebeuren, of misschien moet je zeggen: soms wint het wereldbeeld van de BVD het gewoon in de analyses en beschrijvingen. Ze zien altijd graag GEVAAR. En dan mag ex-hoofd van de BVD de Haan in '85 in de NRC wel zeggen: "ik vind überhaupt dat je je niet moet laten gaan. Dat dient geen enkel doel. Het tonen van emoties is niet erg functioneel", dat klinkt natuurlijk heel mannelijk en objectief maar het is natuurlijk wel zijn BVD die in '81 voorspelt dat de stalinisten het binnen de CPN zullen gaan winnen, en die in de AKB de harde lijn de overhand zien krijgen. Het is de informatie die ze zoeken en dus altijd wel ergens zullen vinden. En als je dan gaat "plakken en knippen"-maar denk nou niet ze zijn dommig: ze denken anders dan wij maar hebben wel degelijk macht via hun analyses, het is geen kinderspel. Maar wat de Ruiter zei over dat knippen en plakken is òók gelogen. We weten allemaal dat ze veel meer doen. Ze werven informanten, ze luisteren af, ze openen post, ze volgen mensen, ze horen de sociale omgeving van activisten uit. Als je in het kwartaal-overzicht leest over de CPN blijkt daar voor ons zonneklaar uit dat ze daar informanten hebben zitten, als je leest over de Arabiese Liga kom je te weten dat ze Palestijnen in Nederland intensief observeren.

HET IS NIET WAAR

Misschien wat overbodig maar toch belangrijk om op te merken: lang niet alles wat in het door ons openbaar gemaakte BVD-rapport staat is juist. Er staat gewoon veel feitelijke onzin in. Lees dit rapport dus nooit als een verhaal over de CPN, of als de geschiedenis van de AKB. Dat is het niet! Het is enkel en alleen de BVD-visie hierop. Houdt dit altijd in je gedachten en vertrouw ze nooit.

Hieronder publiceren we grote delen uit het rapport. Voor zover het contra-spionage betreft -zeg maar tegen de Russen & Co.- volstaan we met de smeugste verhalen; vooral ook omdat ze een indruk geven van het spionage-wereldje; af en toe net een goedkoop flut-thrillertje dat serieus wordt. Een paar hoofdstukken lieten we weg: een verslag van een vergadering van de Praagse Christelijke Vredesconferentie (CVC) in Noordwijkerhout, en een vaag hoofdstukje over 'screenen' van sollicitanten in overheidsfuncties. Beide hoofdstukken voegen niets extra's toe aan de strekking van de andere hoofdstukken.

Integraal, zij het geanonimiseerd, publiceren we de hoofdstukken over de CPN, de AKB en de Arabiese Liga, omdat dit de hoofdstukken zijn die het dichtst bij ons staan, en die dus ook het meest tot de verbeelding spreken. Onze verbeelding wel te verstaan, hoewel het, getuige de prominente plaats die deze hoofdstukken in het verslag innemen, andersom ook wel eens op zou kunnen gaan...

I. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN
DE "SATELLIETDIENSTEN" IN NEDERLAND

Het feit dat de Sowjet-Unie in de loop der tijd een geringere greep op enkele belangrijke Warschau Pact-staten heeft gekregen, met name Polen en Roemenië, heeft voor de leiders in het Kremlin niet alleen maar nadelige gevolgen. De door de Sowjet-Unie gedomineerde inlichtingendiensten van de satellietlanden maken namelijk bewust gebruik van het onafhankelijker imago, dat immers een grotere acceptatie van de onderdanen van deze staten in het Westen in de hand werkt. De wassende stroom reizigers maar ook de familie-vestigde emigranten of vluchtelingen benut. Zo zijn ook de groepen en 1968) nog en enk...

1. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

De 'satellietdiensten' in Nederland.

Het feit dat de Sowjet-Unie in de loop der tijd een geringere greep op enkele belangrijke Warschau Pact-staten heeft gekregen, met name Polen en Roemenië, heeft voor de leiders in het Kremlin niet alleen maar nadelige gevolgen.

De door de Sowjet Unie gedomineerde inlichtingendiensten van de satellietlanden maken namelijk bewust gebruik van het onafhankelijker imago, dat immers een grotere acceptatie van de onderdanen van deze staten in het Westen in de hand werkt.

De wassende stroom reizigers maar ook de familiebanden met hier gevestigde emigranten of vluchtelingen worden voor inlichtingenwerk benut.

Zo zijn ook de groepen vluchtelingen vanuit Tsjechoslowakije (1948 en 1968) nog steeds aanknopingspunten voor deze activiteiten.

In enkele korte schetsen van het optreden van de Poolse, Tsjechoslowaakse en Roemeense inlichtingendiensten zal getracht worden nieuw inzicht in de gehanteerde methoden te verschaffen.

1. De Poolse inlichtingendiensten.

(...)Uit de geconstateerde inlichtingen activiteiten (door Poolse diensten, t.) blijkt, dat de belangstelling zich in Nederland in hoofdzaak richt op NAVO-objecten, hoogwaardige technologische kennis en de Poolse emigrantenkolonie.(...)

Informatie over de Poolse emigrantenkolonie heeft een tweeledig doel. Enerzijds wil de Poolse inlichtingendienst geïnformeerd worden over de betrouwbaarheid van nog steeds Polen bezoekende ex-Poolse onderdanen (beveiligingsaspect). Anderzijds wordt informatie ingewonnen over de bereidwilligheid van Poolse emigranten om met de Poolse inlichtingendienst samen te werken (talentspotting aspect).

Voor het uitvoeren van hun inlichtingactiviteiten maken de Poolse inlichtingendiensten gebruik van het sterk toegenomen reizigersverkeer tussen Polen en Nederland. (...)Gebleken is dat deze reizigersstroom een uitstekende dekmantel biedt voor Poolse inlichtingenoperaties. Bekend

is voorts, dat ook de slechts tijdelijk Nederland bezoekende Polen door de Poolse inlichtingendiensten worden ingeschakeld voor het uitvoeren van 'talentspotting' opdrachten. Deze opdrachten concentreren zich in hoofdzaak op de in Nederland woonachtige en werkzame Poolse vluchtelingen en emigranten.

De Poolse inlichtingendienst opereert ook met in Nederland studerende Poolse stagiaires. Bovendien is gebleken dat de Poolse inlichtingendienst betrokken is geweest bij enkele Pools Nederlandse (schijn)huwelijken waarvan het doel is Poolse agenten op legale wijze Nederland binnen te sluiten.

(...)

2. Tsjechoslowaakse inlichtingendiensten in het Westen actief.

Na de beschrijving van een concreet geval van een naar het Westen gevluchte ondertekenaar van Charta '77, die in 1977 in Oostenrijk politiek asiel verworf, infiltreerde in de hoogste regionen van de gevluchte Charta-dissidenten in West Europa, en in 1981 als volksheld terugkeert naar Tsjechoslowakije, konkludeert de BVD:

Als men de methoden van de Tsjechoslowaakse inlichtingendienst in deze zaak beschouwt, komen er een paar punten naar voren die men in dit soort zaken vaker aantreft:

-Een asyiaanvraag, die uitgaat van het feit dat door politieke activiteiten het leven in de CSSR onmogelijk is geworden voor de aanvrager. Het gegeven op zich is niet onaardig. In het geval van H. blijkt er echter duidelijk een 'gap' in zijn levensverhaal te zitten. Zijn kinderen blijken normaal hun werkzaamheden te verrichten in Tsjechoslowakije en zijn vrouw blijkt zonder moeite regelmatig naar Tsjechoslowakije te reizen. Een would-be Tsjechoslowaakse vluchteling die zich op zeer korte termijn een nieuwe status weet te verwerven en een bijzondere ijver aan de dag legt om door te dringen in allerlei prominente kringen en erg mobiel is; Kortom iemand die zich als een vis in het water beweegt en blijkbaar reeds lang van te voren uitgestippelde paden bewandelt. (...)

(...)De Tsjechoslowaken blijken bij het

bereiken van hun doel ook niet te schromen om minder 'frisse' ideeën uit te werken. Zij poogden via H. een prominente, in Nederland verblijvende Tsjechoslowaakse vluchteling, die momenteel ernstig ziek is, ertoe te bewegen naar Tsjechoslowakije te gaan om zich daar 'liefdevol te laten verzorgen'.

3. Roemeense Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

De Roemeense inlichtingen- en veiligheidsdiensten recrutereren voor hun activiteiten in ons land veelal Roemeense staatsburgers, die voornemens zijn naar Nederland te emigreren in verband met persoonlijke bindingen hier.

Aan de hand van de onderkende modus operandi bij het selecteren en recrutereren van agenten, die bestemd zijn in Nederland te worden ingezet, kan worden gesteld dat een uitverkorene in grote lijnen voldoet aan onderstaande profielschets:

Hij heeft een hogere, veelal technische opleiding genoten en beheerst één of meer moderne talen, meestal Engels. Als gevolg van zijn talentkennis is hij als student in aanmerking gekomen om gedurende de vakantieperiode in dienst te treden bij het Roemeense Staatsreisbureau ONT-Carpati als reisgids voor Westerse i.c. Nederlandse toeristen. Hij is, als uitvloeisel van een vakantie liefde, met een Nederlandse gehuwd.

De selectieprocedure ten spijt en ondanks het besef van afhankelijkheid van de Roemeense Dienst, komt het voor dat de kandidaat-agent onder druk moet worden gezet voordat hij zich formeel wil verbinden tot blijvende medewerking. Vrijheidsberoving, desnoods op grond van een gefingeerde aanklacht, vormt hierbij geen uitzondering.

(...)De Roemeense interessesfeer ligt ondermeer op het gebied van de geavanceerde electronica, de opwekking van kernenergie en de vliegtuig- en scheepsbouw. De agentenoperaties worden over het algemeen vanuit Boekarest geleid. Tijdens vakantie of familiebezoek in Roemenië vindt de briefing plaats en wordt de agent voorzien van nieuwe opdrachten.

4. Conclusie

Uit het voorafgaande kan (opnieuw) blijken, dat een zekere mate van politieke liberalisering in één of meer

Oosteuropese landen geen invloed behoeft te hebben op de inlichtingen-activiteiten van de z.g. satellietdiensten. Integendeel: deze diensten blijken handig gebruik te maken van de

nieuwe mogelijkheden welke ontstaan, wat de contra-spionageactiviteiten steeds weer voor nieuwe problemen stelt.

ANTI - DEMOCRATISCHE STROMINGEN

VERTROUWELIJK

HET PERSBUREAU NOVOSTI : INSTRUMENT VOOR CPSU EN KGB

Herhaaldelijk kon worden vastgesteld dat medewerkers van het Sowjetrusische persbureau Novosti zich in Nederland hebben beziggehouden met inlichtingen- en her... activiteiten. Dit z.g. onafhankelijke persbureau blijkt bij nadere beschouwing een belangrijk onderdeel te zijn van het Sowjetpropaganda-apparaat en is uit dien hoofde met name actief op het gebied van beïnvloeding. De buitenlandse Novosti-vestigingen hebben zich bovendien veelvuldig actief getoond t.b.v. het Sowjetrusische inlichtingenapparaat. Naar schatting is ongeveer de helft van het in het buitenland gestationeerde Novosti-personeel nauw gelieerd aan KGB of GRU (Russiese militaire inlichtingendienst, t.).

2. ANTI-DEMOCRATISCHE STROMINGEN

Het persbureau NOVOSTI: instrument voor CPSU en KGB.

Herhaaldelijk kon worden vastgesteld dat medewerkers van het Sowjetrusische persbureau Novosti zich in Nederland hebben beziggehouden met inlichtingen- en beïnvloedingsactiviteiten. Dit z.g. onafhankelijke persbureau blijkt bij nadere beschouwing een belangrijk onderdeel te zijn van het Sowjetpropaganda-apparaat en is uit dien hoofde met name actief op het gebied van beïnvloeding. De buitenlandse Novosti-vestigingen hebben zich bovendien veelvuldig actief getoond t.b.v. het Sowjetrusische inlichtingenapparaat. Naar schatting is ongeveer de helft van het in het buitenland gestationeerde Novosti-personeel nauw gelieerd aan KGB of GRU (Russiese militaire inlichtingendienst, t.).

(...)
Rond het midden van de zestiger jaren was ongeveer de helft van het in het buitenland gestationeerde Novosti-personeel geïdentificeerd als medewerker van een inlichtingendienst, terwijl vermoed werd dat in werkelijkheid veel meer dan de helft relaties onderhield in die richting. Latere schattingen bewegen zich echter rond de 50%, waaronder behalve medewerkers van het KGB ook nogal wat van de militaire inlichtingendienst GRU.

Volgens recent bekend geworden mededelingen van een vroegere Novosti-employé zou bijna elke vestiging van dit persbureau gebruikt worden als een basis voor KGB-operaties, terwijl bij sommige vestigingen een KGB-officier aan het hoofd staat. Het Novosti-hoofdkwartier in Moskou zou voorts in belangrijke mate bemand zijn met KGB-ers. Volgens dezelfde bron zouden ook nu nog alle vaste Novosti-medewerkers inlichtingenactiviteiten verrichten en ondersteunend meewerken aan KGB-operaties.

(...)De Novosti-correspondent heeft overigens ook nog een bijzondere taak op het terrein van de 'desinformatie', in het kader waarvan hij moet trachten om artikelen, in de Sowjet-Unie samengesteld maar niet als zodanig herkenbaar, in de pers van het land

van zijn plaatsing gepubliceerd te krijgen. Journalisten in het betreffende land kunnen deze artikelen verwerken in eigen producten, dan wel integraal publiceren onder eigen naam. Dit soort artikelen schijnt soms rechtstreeks door het KGB aan Novosti-correspondenten te worden toegespeeld, zeker in die gevallen waarin deze correspondenten KGB-

kant en klare artikelen te overhandigde, overigens duidelijk als Novosti-product aangeduide artikelen over thema's die internationaal in de belangstelling staan, geplaatst te krijgen (b.v. in het NRC-Handelsblad over Afghanistan, neutronenbom, modernisering kernwapens). Bovendien bedient Novosti zich van de methode (...)om aan individuele journalisten

medewerkers zijn. Soms schijnt dit ook te gebeuren via andere sectoren binnen het Sowjetrusische apparaat. (...)Doel van deze 'desinformatie'-artikelen is door het verspreiden van soms juiste maar onvolledige, soms ook volledig onjuiste gegevens de publieke opinie in met name het Westen te manipuleren. De meeste activiteiten van Novosti-employé's t.b.v. de Sowjetrusische inlichtingendiensten hebben overigens betrekking op het uit open bronnen verzamelen van o.m. politieke en economische informatie.

(...)De laatste tijd schijnt de nadruk meer te liggen op het geplaatst krijgen van ingezonden brieven als reactie op gepubliceerde artikelen, en slaagt men er bovendien in afgeron-

gen, waarbij het de opzet is dat deze onder de naam van de betreffende journalist worden geplaatst dan wel door hem in een ander artikel wordt verwerkt. De afgelopen jaren heeft Novosti voorts voor Moskou betrouwbare, plaatselijke krachten in haar buitenlandse vestigingen tewerk gesteld. Deze praktijk, die ook in Nederland wordt gehanteerd, is gebaseerd op de overweging dat Sowjetburgers -hoe goed ze de taal van het land ook spreken- nooit zo effectief kunnen werken als inwoners van het land zelf.

(...)Deze 'nationale krachten' kunnen lid zijn van de Communistische Partij in het betreffende land, maar in elk geval hoeft er over hun pro-Sowjetgezindheid geen twijfel te bestaan.

STROOMVERSHELLINGEN IN DE CPN

Sedert enige jaren doen zich in de CPN ontwikkelingen voor, die de aandacht trekken. Het 26e congres van de CPN in januari 1978 betekende de afsluiting van een bijzondere periode in de partijgeschiedenis. De heer (naam 1), die de partij gedurende bijna een halve eeuw domineerde, werd door dit congres definitief aan de kant gezet en tevens werd er besloten tot de formulering van een nieuw beginselprogramma. Uit het partijbestuur werd een commissie gevormd die de discussie over zo'n programma moest organiseren en richting geven. Hoewel deze commissie tot het 27e partijcongres in juni 1980 twee tussentijdse verslagen uitbracht en na dit congres met enkele leden werd uitgebreid, slaagde zij er niet in tot een concrete formulering van een concept-beginselprogramma te komen.

In de periode na het 26e congres is niet alleen binnen die commissie, maar ook door andere CPN-leden -zowel binnen als buiten partijverband- gediscussieerd over de fundamenten van de partij. Daarbij slaagden met name de critici van het orthodox communisme erin de aandacht van de media op zich te vestigen,

het partijbestuur, waar zij zich harder opstelden dan ooit tevoren en herhaaldelijk aandrongen op schorsing en roeyment van een aantal andersdenkende partijleden uit Groningen en Rotterdam, wat de partijleiding kort tevoren nog maar tenaauwernood had kunnen voorkomen. Het lijkt dan ook een volstrekt juiste conclusie van partijvoorzitter (naam 2) dat de partij een fundamenteel stuk als een beginselprogramma niet langer kan missen en hij heeft zich door het partijbestuur dan ook de opdracht laten geven op korte termijn de ontwerp-tekst van het beginselprogramma op te stellen. Hiervoor liet hij zich tevens van zijn verplichtingen als partijvoorzitter ontheffen, hetgeen hem niet door iedereen in dank werd afgenomen. Een pikante bijzonderheid bij deze gang van zaken is dat het volledige Dagelijks Bestuur nog niet zo lang geleden verklaarde dat het formuleren van zo'n belangrijk document niet kon geschieden door één man. Toen, eind juli 1977 werd die stelling betrokken om een werkje van oudvoorzitter (naam 1) te diskwalificeren.

Een bijzonder punt in de recente discussies betreft de positie van com-

als zij zich in woord ditancierden van de marxistisch-leninistische voorhoede-pretenties, van het democratisch centralistische organisatieprincipe, van de verbinding met de partijen uit de Oosteuropese landen of van de hun inziens onmogelijke opstelling van de CPN t.o.v. de sociaal-democratie. Ook mogen de laatste tijd vertegenwoordigers van het feminisme in de partij de feministische analyse een gelijkwaardige plaats te geven naast de marxistische.

De discussies in de partij spelen zich in een opmerkelijke openbaarheid af. Soms ontstaan in de discussie structuren, die sterk doen denken aan fractievorming, maar dat alles wordt tot nog toe getolereerd. Het geduld van de tot de orthodoxe vleugel behorende partijgenoten raakt echter uitgeput. Dit bleek bijvoorbeeld duidelijk tijdens recente zittingen van

munisten in bestuurlijke functies. Het optreden van communisten in vertegenwoordigende lichamen is er, in overeenstemming met het marxisme-leninisme, lange tijd op gericht geweest aldaar de buitenparlementaire actie te vertegenwoordigen. Het parlement is in die optiek niet meer dan een 'leeg huls', dat slechts dient om de belangen van het grootkapitaal veilig te stellen' (ontwerp-beginselprogramma, 1952). Dit standpunt werd door het 25e partijcongres in 1975 nog bevestigd, toen door het Kamerlid (naam 3) duidelijk werd vastgesteld, dat de buitenparlementaire actie voor de CPN de eerste prioriteit had en dat communisten in openbare organen tot taak hadden daar een krachtig vertolker te zijn van hetgeen onder de massa leeft. Mede onder invloed van het in 1975 ingezette streven naar het tot stand

komen van een 'nieuwe coalitie' werd aan het werk in vertegenwoordigende lichamen evenwel een steeds groter belang gehecht. Uiteindelijk concludeerde het 27e partijcongres -op grond van een eveneens door (naam 3) geformuleerde tekst- dan ook, dat de vertegenwoordigingen van de partij in parlementaire organen een eigen politiek-makende rol kunnen spelen, waaraan de buitenparlementaire actie een belangrijke ondersteuning kan geven.

Dat zo'n koerswijziging van de partij grote spanningen kan oproepen is inmiddels gebleken. Met name partijgenoten in bestuurlijke functies staan daarbij voor de moeilijke keuze of zij hun loyaliteit in de eerste plaats verschuldigd zijn aan het bestuur, waarin zij functioneren of juist aan de partij en de 'democratische beweging', die zij in de bestuursorganen behoren te vertegenwoordigen. Twee recente gebeurtenissen vormden een goede illustratie van de moeilijkheden die zich in dit verband kunnen voordoen. Zij vormden tevens de aanleiding tot zeer felle discussies.

In Zaanstad besloot de als locoburgemeester functionerende CPN-wethouder (naam 4) tot uitvoering van een gerechtelijk bevel tot ontruiming van een gekraakt pand met behulp van de politie. Hij deed dat overigens na met de leiding van het betreffende CPN-district overleg te hebben gevoerd. Zijn besluit leidde na een felle discussie tot tussenkomst van partijvoorzitter (naam 2), die in een artikel in het dagblad De Waarheid het optreden van de heer (naam 4) zondermeer veroordeelde. De partijvoorzitter verweet de wethouder vormfouten te hebben gemaakt door zonder overleg met de partijleiding te handelen, maar ook fundamentele fouten. De wethouder had zich als communist namelijk gekeerd tegen een 'democratische beweging', in dit geval krakers, die hij juist te verdedigen had. Enkele maanden daarna deed zich in de stad Groningen een soortgelijk gebeurtenis voor. Het bestuur van het Groninger partijdistrict besloot, dat de fractie in de gemeenteraad vóór het ter inzage leggen van een bouwplan van een PTT-complex moest stemmen, teneinde overeenkomstig de aanwijzingen van de landelijke leiding, de positie van de partij in het college van B&W veilig te stellen. Het CPN-raadslid (naam 5), die veel energie gestoken had in de acties tegen de bouw van het complex, weigerde dit besluit uit te voeren en verklaarde dat hij -gelet op de acties vanuit de bevolking- tegen het ter inzage leggen van het plan zou stemmen. Zelfs dreigementen van de kant van sommige districtsbestuurders m.b.t. zijn partijlidmaatschap deden hem niet van gedachten veranderen, hetgeen overigens doet vermoeden dat e.e.a. geheel in overeenstemming met de afspraken binnen de Dagelijkse Leiding van het district o.l.v. de heer (naam 6) gebeurde. Ook in overeenstemming met die afspraken was het feit, dat

VOOR ALLE DUJDELIJKHEID

CPN-wethouder (naam 7), die met het besluit van het districtsbestuur instemde, onmiddellijk na de verklaring van (naam 5) aankondigde niet op de betreffende raadsvergadering te zullen verschijnen. Na afloop van de raadsvergadering toonden de heren zich weer eensgezind, toen zij verklaarden dat het huns inziens tijd werd, dat in de partij grondig gediscussieerd zou worden over de te volgen gedragslijn, als het aangaan van buitenparlementaire coalities in strijd lijkt te komen met coalities, aangaan in vertegenwoordigende lichamen. De Groninger districtsleiding lijkt haar standpunt in feite al bepaald te hebben: de CPN moet een strijdorganisatie naar leninistisch model blijven. De discussie over CPN-deelname aan bestuurlijke organen heeft een voorlopige afsluiting gekregen tijdens een op 24/25 oktober gehouden bijeenkomst van het partijbestuur van de CPN. Na te hebben vastgesteld dat de aanwezigheid van communisten in bestuurlijke organen juist in moeilijke omstandigheden noodzakelijk is, concludeerde het partijbestuur, overeenkomstig het gestelde in de inleiding van het Dagelijks Bestuurslid (naam 8), dat de acties van de mensen buiten de bestuurlijke organen van beslissend belang zijn. De vertegenwoordigers van de partij in openbare lichamen en in bestuurscolleges behoren in deze geest te handelen en moeten daartoe ook de ruimte krijgen.

vervolg op pag.8.

Hoe stiekum is het wat de BVD doet, vraag je je wellicht af als je zo aan het lezen bent. Wist minister van Thijn hiervan? En wat verklaarde hij erover in de Tweede Kamer en in de pers? We snuffelden in archieven en kwamen tot de konklusie dat hij nèt genoeg achterdeurtjes heeft opengelaten om niet van openlijke leugens beticht te kunnen worden. Maar of-ie nu altijd de volledige waarheid sprak? Nee!

Minister van Thijn van Binnenlandse Zaken is in de 9 maanden dat hij in '81/82 minister van Binnenlandse Zaken was door de pers en in de Tweede Kamer regelmatig op zijn beleid ten opzichte van de BVD aangesproken. De discussie koncentreerde zich vooral rond twee vragen: bespioneert de BVD de vredesbeweging en welke houding neemt de BVD aan tot de CPN? Van Thijn heeft zich doen kennen als een goed sociaal-demokraat: 9 maanden lang dekte hij de BVD af tegen kritiek van buiten.

Pogingen van de BVD om binnen de vredesbeweging informanten te werven raakten soms bekend. Dit bracht van Thijn in een moeilijk parket. Zijn partij, de PvdA, nam immers actief deel aan de vredesbeweging die in '81 ook een grote bloei doormaakte. Laat een minister zijn eigen partijgenoten bespioneren? Van Thijn werd niet moe om voortdurend te verklaren hoe hoog hij de vredesbeweging had en dat het onzin was om te beweren dat de BVD er geïnteresseerd in was. Maar nu komt het: de BVD is dan wel niet geïnteresseerd in de vredesbeweging op zich, het is wel haar taak te letten op "aktiviteiten van Oost-Europese landen m.b.t. de kernwapendiskussie in Nederland" en ook op "groepen en personen die het niet zo nauw nemen met het gebruik van geweld en de vredesbeweging voor hun karretje proberen te spannen" - de BVD dus eigenlijk als beschermer van de vredesbeweging tegen 'slechte' invloeden. Het is natuurlijk niet veel meer dan een groot woordenspel want om die "personen" en "organisaties" te ontdekken en in de gaten te houden moet je natuurlijk wél de vredesbeweging voortdurend nauwkeurig volgen. Zo is de cirkel weer rond.

Met de CPN ligt het iets anders. In december '81 verklaarde het toenmalige hoofd van de BVD de Haan bij Sonja (Van Thijn had hem toestemming gegeven eens een keer in het openbaar in een familie-programma op te treden om het gezicht van de dienst wat menselijker te maken) dat de BVD de CPN in de gaten houdt omdat zij "krachtens feitelijke doelstelling of krachtens handelen tot oogmerk heeft de democratie omver

te werpen". Deze opmerking leidde tot kritiese vragen van PvdA-kamerlid Roethof. Op 11 januari '82 antwoord van Thijn aan de Tweede Kamer dat hij over de CPN alleen wil praten in de geheime commissie voor inlichtingen en veiligheidsdiensten. Hij weigert zich in zijn beantwoording te distantiëren van de Haan.

In het verslag van de geheime Kamercommissie wordt overigens gemeld -het verschijnt in '85- dat "de CPN gelet op de ontwikkelingen die zich in de jaren 50 (!-hoezo?) in de partij hebben voltrokken geen objekt van belangstelling van de BVD is". Wel blijft het zo dat, omdat de BVD tot taak heeft waakzaamheid te betrachten als het gaat om de bescherming van de democratie "in beginsel elke Nederlander en dus ook ieder lid van de CPN voorwerp van belangstelling kan zijn".

Heeft zich nu een beleidswijziging voltrokken? En wat dan? En waarom moeten we daarop vertrouwen? Zijn dit niet alleen maar woorden? Truukjes?

Wat betreft de AKB zijn ons geen uitspraken van van Thijn bekend. Uit de manier waarop het hoofdstuk erover geschreven is kan je echter wel heel goed merken dat ze de rol van het ex-lid van de Rode Jeugd enorm opblazen om daarmee vervolgens de hele beweging te kunnen beschrijven en analyseren. Ook hierbij fungeert het argument van in de gaten houden van "ekstreme personen" als dekmantel om een hele beweging te schaduwen en in kaart te brengen.

Iets soortgelijks zie je in het Hoofdstuk "Op weg naar een progressieve meerderheid". Is een progressieve meerderheid, of zij die zich ervoor inzetten, ook een "organisatie of groepering ten aanzien waarvan, gezien hun doelstelling of feitelijke werkzaamheden, ernstige vermoedens bestaan dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde", zoals het in het Koninklijk Besluit dat de taken van de BVD regelt, is verwoord? Van Thijn zou dat natuurlijk wat moeilijk kunnen verdedigen. Aktiviteiten van CPN-ers zijn hier echter (zij bedreigen de rechtsorde immers wél) nu weer het alibi om het hele initiatief te bespioneren.

Verdeeldheid

De discussies in de partij hebben tot zulke grote tegenstellingen en verdeeldheid geleid, dat de uitvoering van een groot aantal partijtaken (scholingen, financiële campagnes e.d.) in het gedrang is gekomen. Globaal zijn in de CPN drie vleugels te onderscheiden:

- De orthodoxe vleugel, die vermoedelijk het grootste is en zeker het meest eensgezind;
- Een vernieuwingsgezinde vleugel, waartoe personen behoren met euro-communistische en feministische opvattingen;
- Een vleugel bestaande uit personen, die, hoewel afkomstig uit orthodoxe milieus, nog aarzelen over de in te nemen standpunten.

Noch in de dagelijkse leiding van de partij, noch in het voltallige partijbestuur lijkt één van de vleugels over een uitgesproken meerderheid te kunnen beschikken. Partijvoorzitter (naam 2) tracht tot het uiterste de partij voor uiteenvallen te behoeden. Zijn aankondiging om na het volgende congres niet meer beschikbaar te zijn voor de functie van voorzitter wordt door vertegenwoordigers van

de orthodoxe vleugel gezien als een vlucht voor de komende confrontatie. Een definitieve scheiding der geesten in de partij zal dan mogelijk niet meer voorkomen kunnen worden. Vertegenwoordigers van de orthodoxe vleugel hebben zich naar buiten toe tot nog toe erg terughoudend opgesteld. Wel hebben zij de uiterste grenzen vastgesteld van wat de discussie over de partij kan opleveren: "Ze baseert zich op het klassekarakter van de maatschappij, ze verbindt haar strijd voor nationale zelfstandigheid met internationale solidariteit, ze vecht tegen discriminatie en hanteert daarbij de organisatievorm (de democratisch-centralistische), die de grootste strijdvaardigheid mogelijk maakt".

De vernieuwingsgezinde vleugel vindt haar voornaamste steunpunten in de redactie van het dagblad 'De Waarheid' en binnen het wetenschappelijk instituut van de CPN, het IPSO. De voorzitter van het Stichtingsbestuur van het IPSO, de heer (naam 9), die statutair feitelijk de volledige zeggenschap heeft, behoort weliswaar tot de orthodoxe vleugel, maar vrijwel alle overige vaste en incidentele medewerkers behoren tot de vernieuwingsgezinde fractie. Medio 1980

werd door het Instituut besloten tot de uitgave van het blad 'KOMMA'. De bedoeling was om in dit blad artikelen te publiceren, die een bijdrage zouden kunnen leveren aan de discussie over de fundamente van de CPN. Vanuit de vernieuwingsgezinde vleugel werd echter de vrees geuit, dat de discussie op deze manier op een zijspoor zou worden gezet. Om dat enigszins te voorkomen traden vertegenwoordigers ervan buiten de bestaande partijstructuren om met elkaar in contact om naar wegen te zoeken hun opvattingen verder binnen de partij te verspreiden. Niettemin ondervindt de vernieuwingsgezinde fractie slechts de steun van een betrekkelijk kleine minderheid in de partij. De kracht van de vernieuwers ligt dan ook vooral in hun vasthoudendheid en discussiebereidheid.

Concluderend kan gesteld worden dat het overgrote deel van de partij naar alle waarschijnlijkheid zal willen vasthouden aan de voornaamste zekerheden en de historische opdracht van het marxisme-leninisme. Dat laat onverlet dat er vrijwel algemene overeenstemming over bestaat, dat de CPN met enkele vanuit het stalinistische verleden achtergebleven tradities zal moeten breken.

OP WEG NAAR EEN PROGRESSIEVE MEERDERHEID

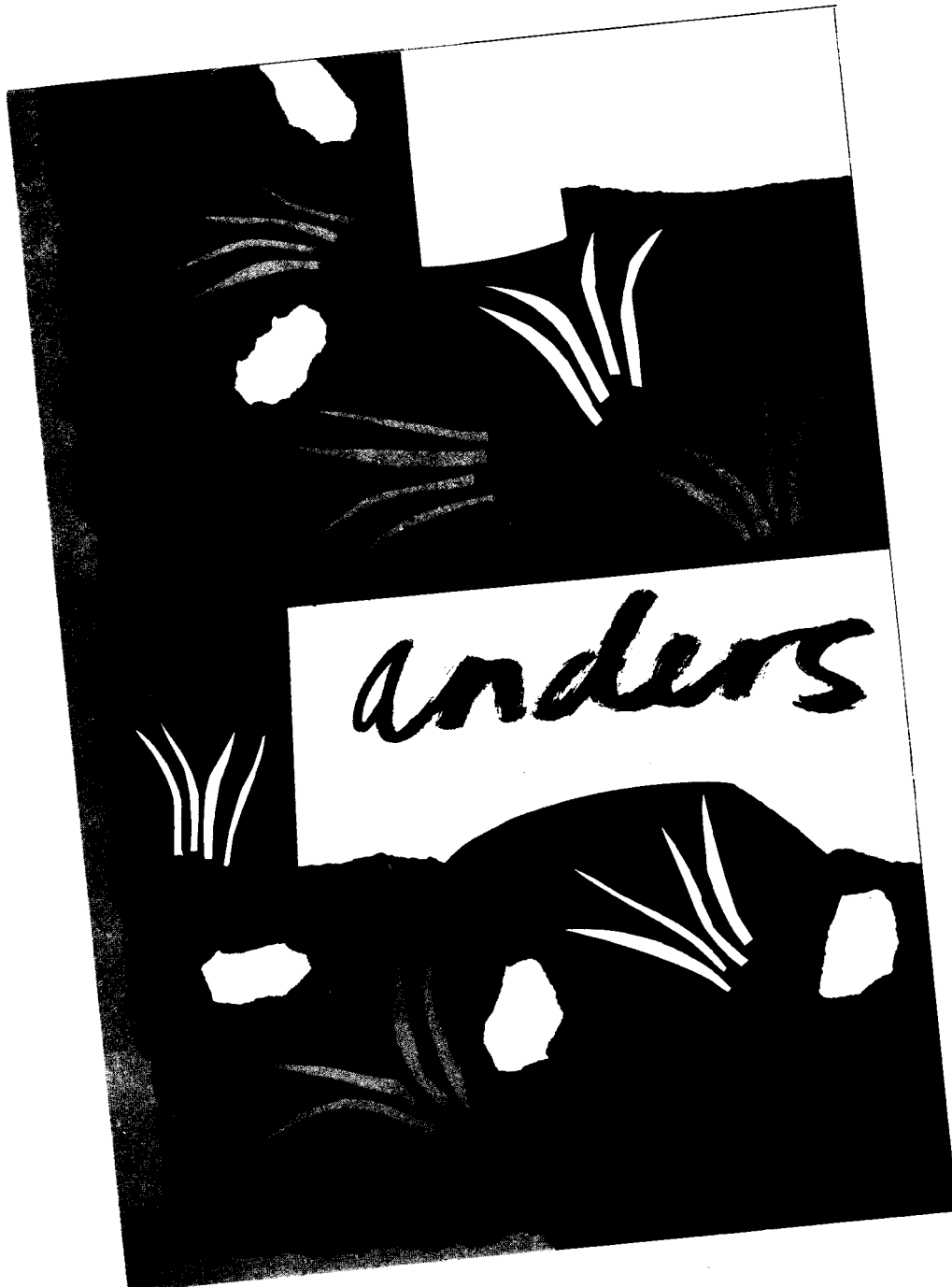
VERTROUWELIJK

OP WEG NAAR EEN PROGRESSIEVE MEERDERHEID

Een voornaam doel, dat de CPN voor ogen staat bij het ontplooiën van haar politieke activiteiten, is de deelname aan een op een progressieve meerderheid gebaseerde regering. De getalsmatige meerderheid in het parlement zal, in de optiek van de partij, vooraf worden gegaan door de ontplooiing van progressieve macht in allerlei buiten-parlementaire coalities. In de politiek van de CPN heeft de strijd voor de vrede en veiligheid de allerhoogste prioriteit; uitermate belangrijk is daarnaast de activiteit in de sociaal-economische sector, deels vanwege de centrale plaats die door de sociaal-economische politiek in ons land wordt ingenomen, deels ook omdat de sociaal-economische strijd voor de CPN grote propagandistische waarde heeft vanwege het feit dat in die strijd de tegenstelling tussen kapitaal en arbeid het duidelijkst zichtbaar is. De CPN voert

haar activiteiten op sociaal-economisch gebied traditioneel vooral via de door haar opgerichte en geleide actie-comité's. Geheel in overeenstemming met de leninistische organisatie-beginselen hebben de actiecomité's de vorm van personencomité's en pretenderen ze een functie te hebben in het bundelen van georganiseerde en ongeorganiseerde werknemers. In de geschiedenis van de CPN vormen de actiecomité's bekende verschijningen. Sommige actiecomité's kregen enige bekendheid en invloed, zoals b.v. de gezamenlijke actiecomité's in Oost-Groningen en het gezamenlijke actiecomité van Rotterdamse Havenarbeiders. Een typerend voorbeeld van deze tactiek was ook het comité 'Bestek '81 moet van de baan'. Met dit comité trachtte de CPN -die zich wel verzekerd had van een ruime meerderheid en sleutelposities in de organisatie-

een progressief samenwerkingsverband te creëren met als gemeenschappelijk doel het verwerpen van de politiek van Bestek '81 en het afdwingen van een ander regeringsbeleid (met als centraal thema de handhaving van de koopkracht). Op basis van de in de anti-'bestek '81'-activiteiten tot stand gekomen samenwerking tussen de CPN enerzijds en personen uit vakbondskringen en uit andere linkse partijen anderzijds werd in oktober 1980 door een dertig personen sterke groep (die weer voor tenminste de helft uit CPN-leden bestond) het initiatief genomen tot het houden van een conferentie. Deze in november van dat jaar in Driebergen gehouden bijeenkomst is later bekend geworden als de 'Dialog van Driebergen'. In het kader van deze 'Dialog' zijn inmiddels drie werkcongressen gehouden, waar de mogelijkheden van een alter-

natief sociaal-economisch beleid besproken werden. Zowel de inleiders als het gehoor bestond bij deze bijeenkomsten voor een opmerkelijk groot gedeelte uit CPN-leden, die zich overigens lang niet altijd in die hoedanigheid presenteerden. Het wakte dan ook weinig verwondering dat de conclusies van deze congressen veel overeenkomst met de partijstandpunten vertoonden, zoals die o.a. door het wetenschappelijk instituut van de CPN, het IPSO, geformuleerd waren.

De CPN is erg gelukkig met de min of meer permanente medewerking aan de 'Driebergse Dialoog' van enkele vakbondsfunctionarissen en een aantal vertegenwoordigers van de 'linkse stroming' in de Partij van de Arbeid, omdat juist door die medewerking het tot stand komen van een brede (buiten-)parlementaire coalitie binnen bereik komt.

Als voorbereiding op het op 31 oktober jl. gehouden werkcongres -en tevens ter beïnvloeding van het regeringsbeleid- werd door een initiatief-

groep van 53 personen (van wie een groot aantal al betrokken was bij de totstandkoming van de 'Dialoog') opgeroepen tot een demonstratie in Amsterdam op 3 oktober. Opmerkelijk was niet alleen dat wederom ongeveer de helft van deze groep uit CPN-leden bestond, maar vooral dat de ondertekenaars uit de categorie 'vakbondsbestuurders, vakbondskaderleden en leden van actiecomité's' vrijwel uitsluitend partijleden waren. Met een deelname van nauwelijks 1000 personen -voornamelijk afkomstig uit CPN-kring- en een minimale belangstelling van de 'burgelijke' media bleek deze demonstratie uiteindelijk een mislukking, hetgeen -hoewel er naar buiten toe uiteraard de loftrumpet over werd gestoken- binnen de partij ook als zodanig ervaren is. Overigens werd er bij deze gelegenheid door één van de sprekers voor gepleit om de via de 'Dialoog' ontwikkelde alternatieve ideeën op ge-coördineerde wijze in te brengen in het beleid van de organisaties waar- bij de deelnemers zijn aangesloten.

In feite betekent die een pleidooi voor een, vooral op de vakbonden gericht, georganiseerde oppositie, welke herinneringen oproept aan de z.g. Roode Vakbewegings Oppositie (RVO) uit de dertiger jaren, waarmee de Nederlandse communisten, mede op basis van hun functies in de vakbonden, tegen de 'met de burgerlijke staat vergroeide' vakbondsleiding gerichtte activiteiten ontplooiden.

Tijdens het laatste werkcongres op 31 oktober j.l. werden noch in de inleidingen noch in de hierop volgende discussie nieuwe inzichten geëtaled. Van uitermate groot belang voor de initiatiefnemers was echter wel het feit, dat het de voorzitters van de PvdA, PPR, CPN, alsmede een PSP-Tweede Kamerlid waren, die de inleidingen verzorgden en daarmee aan de Dialoog een min of meer officiële status gaven.

Besloten werd te trachten om op grond van gemeenschappelijke elementen in de visies van de Dialoog-gangers en met de hulp van een aantal in het leven geroepen werkgroepen, een gezamenlijk 'actieplan' te formuleren dat de verwezenlijking van een alternatief sociaal-economisch beleid dichterbij moet brengen.

De vaststelling van zo'n actieplan zou kunnen plaatsvinden tijdens een volgende bijeenkomst in het kader van de 'Dialoog' in het voorjaar van 1982.

Een en ander vestigt nog eens de aandacht op de posities die de CPN binnen de bij de FNV aangesloten bonden inneemt. Het ledenbestand van de FNV-bonden bestaat naar schatting voor minder dan 1% uit CPN-leden. Doordat zij -gestimuleerd en gedirigeerd door de partij- intensief deelnemen aan het vakbondswerk hebben zij een aanmerkelijk grotere invloed dan op grond van dit getal verwacht zou worden. Deze invloed is in enkele gevallen tevens vertaald in bestuursfuncties, waarbij in sommige gevallen van een overheersing kan worden gesproken. Dit geldt met name voor de Amsterdamse afdelingen van de Bouwbond en de ABOP (Algemene Bond van Onderwijzend Personeel). Sterk is de positie van de CPN ook in de Sectie Vormingswerk en het district Den Haag van de ABOP, alsmede in de ABVA-afdeling Amsterdam.

Voorzover bekend is de ABOP de enige bond waar leden van de CPN (vier in getal) zitting hebben in het hoofdbestuur.

De laatste tijd blijken CPN-leden een aantal functies te hebben ingenomen in het gesalarieerde apparaat van de FNV; een feit, waaraan in de partij uiteraard weinig ruchtbaarheid wordt gegeven. Hierbij lijkt sprake te zijn van een zekere concentratie van partijgenoten in enkele afdelingen van de Federatie, zoals de afdeling onderzoek, het opleidingsinstituut en het NVV-jongerencontact, waaruit afgeleid zou kunnen worden dat het binnendringen van het vakbondsapparaat op gecoördineerde wijze heeft plaatsgevonden.

3. MINDERHEDEN - ACTIVISME - TERRORISME

ANTI-DEMOCRATISCHE ONTWIKKELINGEN BINNEN DE ANTI-KERNENERGIEBEWEGING

Gezien het sterke vermoeden dat anti-democratische elementen ernaar streven de op zich bonafide Anti-Kernenergie Beweging te misbruiken voor verzet tegen het functioneren van de parlementaire democratie, lijkt nauwlettende observatie en bestudering van deze pogingen gewenst.

In mei 1980 -tijdens een tentenkamp van de Anti-Kernenergie Beweging (AKB)- werd door 35 van de aanwezige 41 basisgroepen -die ongeveer 5000 personen vertegenwoordigden- in principe besloten om in de herfstvakantie over te gaan tot bezetting van het terrein van de kerncentrale Dodewaard. De bezetting zou plaatsvinden, indien de Nederlandse regering geen gehoor zou geven aan een ultimatum waarin de sluiting van de centrale werd geëist. Het middel van de terreinbezetting was tot dan toe slechts in het buitenland toegepast en dan nog alleen op bouwterreinen en locaties, aangewezen voor kerncentrales (zoals bv. Seabrook, Gorleben, Brokdorf en Malville). Nederland zou dus de primeur hebben van een bezetting van een werkende centrale. "Voor veel actieve atoombestrijders", aldus verwoordde (naam 10), lid van het Landelijk Energie Komitee (LEK) en één van de voormannen van de AKB, de binnen deze beweging levende gevoelens "komt dit voorstel op een juist moment. Het wachten heeft voor hen lang genoeg geduurd, er moet maar eens wat gebeuren. De organisatoren beseffen anderzijds best, dat bezetten alléén de antikern-energiestrijd niet beslist. Daarom moeten informatiecampagnes e.d. onverminderd doorgaan. Maar de kracht van de AKB moet in daadkracht omgezet worden van protest naar verzet. Het feit, dat het hier een werkende centrale betrof, was aanleiding voor (naam 10) om reeds toen een harde opstelling van de autoriteiten te voorspellen: "De bezetting zal door de overheid koste wat kost voorkomen worden. Een bezettingsactie zal stuiten op de Mobiele Eenheid, Marechaussee en misschien zelfs elite-korpsen van het leger." Citerend uit een brochure van de Stroomgroep Stop Kernenergie (SSK-Arnhem) zei (naam 10) verder: "Het karakter van de Seabrook-actie staat in het teken van de geweldloosheid; dit is in principe ook onze opzet, maar het is de vraag of we in oktober iedere vorm van confrontatie uit de weg kunnen gaan."

Hieraan voegde hij dan als zijn eigen mening nog toe: "Als de vlam in de pan slaat, zullen veel mensen meedoen aan het bevechten van de ME, ook al waren ze dat eigenlijk niet van plan. De organisatoren zouden

zich daar dan onmogelijk meer van kunnen distantiëren. WIEGEL heeft bij de kroningsvoorbereidingen al duidelijk laten zien ons rauw te lusten. Zijn verkiezingscampagne zal niet liberaal, maar één van orde en gezag zijn. Een slagveld bij Dodewaard komt in zijn kraam te pas".

In de loop van de voorbereidingstijd van de oktober-actie bleek de AKB als geheel echter nog niet zo radicaal en verzetsgezend te zijn als in Nijmeegse en Amsterdamse AKB-kringen -de inspiratoren van het terreinbezettingsplan- wel werd aangenomen. Ondanks de harde geluiden die uit SSK-Nijmegen, basisgroepen uit Amsterdam, Rotterdam en Utrecht en uit Onkruitkringen vernomen werden, bleek er een aanzienlijk aantal basisgroepen te zijn, dat de voorkeur gaf aan een blokkade i.p.v. een bezetting. Men wilde in elk geval aanvallend geweld voorkomen en daarom afzien van een bezetting, hoewel men wel wilde trachten zo dicht mogelijk bij de centrale te komen. In deze afkeer van geweld kan men de -aanzienlijke- invloed van BAN (Breek Atoomketen Nederland) bespeuren, die zich naar Amerikaans voorbeeld -en voor een groot gedeelte ook getraind door Amerikanen- baseert op de zogenaamde 'affinity-groups'. Dit zijn groepen van twintig à dertig personen, die elkaar zeer goed hebben leren kennen en helemaal ingespeeld zijn op elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden. Dit wordt bereikt via een groot aantal bijeenkomsten tijdens welke men urenlang discussieert over wat men denkt en voelt en psychotherapeutische spelletjes speelt. Het concept 'affinity-group' ligt ook ten grondslag aan de zgn. basisgroep, waarin de basis- of consensus-democratie beoefend wordt.

Basis democratie in de meest ideale vorm is 'een stelsel waarin de zeggenschap van alle betrokkenen zo goed mogelijk tot haar recht moet komen. De in de parlementaire democratie voorkomende tegenstelling tussen vertegenwoordiger en vertegenwoordigde wordt weggenomen door op diverse terreinen de zeggenschap in handen van de direkt betrokkenen te leggen. Deze zeggenschap krijgt vorm in wijk-, fabrieks-, school-, kantoor- en dorpsraden. Over punten die boven het niveau van een wijk etc. uitkomen beslissen vertegenwoordigers uit deze raden gezamenlijk. Een belangrijk principe in de directe democratie is de terugroepbaarheid van de gekozenen, bovendien worden ze gekozen met last en ruggespraak". Gecombineerd met het begrip basis-autonomie, op grond waarvan iedereen het recht heeft zijn eigen mening

-en eventueel daaruit voortkomende acties- te blijven volgen ook al is een overgrote meerderheid tot een ander oordeel gekomen, heeft basisdemocratie tot gevolg dat men slechts met betrekkelijk kleine groepen tot eensgezinde acties kan komen. In groter verband zal er altijd een aantal groepen zijn, die buiten het gareel lopen en hun eigen actie uitvoeren. Zoals gezegd had BAN - tot dan toe het meest actieve deel van de AKB- in 1980 nog grote invloed, hetgeen niet in de laatste plaats te danken was aan haar door absolute geweldloosheid bij acties opgebouwde goodwill. De oorspronkelijk geplande terreinbezetting werd dan ook een blokkade en de overheid was in staat de geëigende maatregelen te treffen. Men maakte het terrein ontoegankelijk door er een grote prikkeldraadversperring omheen te leggen, waarbinnen grote aantallen ME'ers geposteerd werden met de opdracht niet dan in uiterste noodzaak tot het toepassen van geweld over te gaan. Op deze manier werd de blokkade een vrij ludieke zaak: ME'ers vroegen en kregen Anti-Kernenergie-buttons en zongen soms uit volle borst mee met de antikernenergie liederen van de actievoerders. Dat de blokkade betrekkelijk snel weer opgebroken werd lag niet alleen aan het -barre- weer. De groep, die de illegale zender 'Radio Aktief' in de lucht hield, verspreidde op een gegeven moment het voorstel om de actie te beëindigen. Terwijl hierover binnen een blokkadegroep nog heftig werd gediscussieerd gingen de andere groepen er reeds op in, zodat de actie als een nachtkars uitging.

De 'organisatoren' die er ondanks het steeds frequenter en consequenter toepassen van het concept basisgroep toch nog waren, werd verweten dat zij te kort geschoten waren. Zo zou er o.m. niet genoeg vergaderd zijn over het onderwerp bezetting terwijl er vooral vanuit Amsterdam en Nijmegen kritiek werd geuit op de manier waarop de AKB 'lief' was geweest voor de ME. Kortom, de actie werd ervaren als een 'flop' en de 'harderen' onder de actievoerders kregen de gelegenheid een grotere mond op te zetten.

Hierdoor kwamen de begrippen basisdemocratie en -autonomie pas goed uit de verf en besloot in elk geval de beweging 'Dodewaard Gaat Dicht' zich in basisgroepen te organiseren, terwijl voorts het begrip 'prikactie' -te organiseren door individuele basisgroepen- zijn intrede deed. In november 1980 zette men ook vraagtekens bij de noodzaak en het nut van maandelijkse vergaderingen van het Landelijk Overleg (LO): men fundeerde de zaak van toen af aan meer op een regionale basis. Dat wil zeggen: men noemde een Overleg naar het doel, waarop het zich richtte. Zo ontstond er een regionaal overleg 'UC Nee' en een regionaal overleg 'Geen

Afvaldumping in Zee'. Doordat groepen uit de rest van het land -niet uit de directe omgeving van het doel- zich hier eveneens voor interesseerden, werden deze vergaderingen al gauw weer 'landelijk' genoemd, waardoor we nu kennen: een LO-Dodewaard Gaat Dicht (DGD), een LO-UCNee en een LO Geen Afvaldumping in Zee, die resp in Utrecht, Deventer en Haarlem plaatsvinden, waarvan DGD elke maand gehouden wordt en de andere twee alleen indien er acties worden voorbereid. Eigenaardig is, dat de kerncentrale in Borssele tot nu toe het exclusieve terrein van BAN of met BAN sympathiserende groepen is gebleven, alhoewel de naam Borssele de laatste tijd ook steeds vaker in het LO-DGD valt, dat zich zo langzamerhand een traditie opbouwt van het LO van de AKB te zijn.

Begin 1981 kwam men in het LO-DGD tot het standpunt, dat de AKB alleen geloofwaardig kon blijven als de actie bij Dodewaard zou worden voortgezet tot de centrale gesloten zou worden. Ofschoon in eerste in-

een beperking van de bewegingsvrijheid zou inhouden van het centrale personeel, dat bij de voorgaande acties op niet mis te verstane wijze al getoond had hier verder niet van gediend te zijn, werd uiteindelijk besloten het eigenlijke 'wonen' tijdens de actie toch maar te verplaatsen naar een in de buurt te kraken weiland.

Tijdens de periode van voorbereiding voor de tweede grote actie bij Dodewaard vond tevens de eerste sabotage poging aan het hoogspanningsnet plaats. Hier was al eerder over gesproken uitgaande van de redenering dat als men de hele stroomafvoer van een in bedrijf zijnde centrale onmogelijk zou kunnen maken, de centrale wel gestopt zou moeten worden. Helemaal voor 'het Verzetsfront Willy Wortel en de Lampjes', dat in het onderhavige geval de sabotage pleegde aan een leiding, afkomstig van de kerncentrale Dodewaard, was de centrale op dat moment niet in bedrijf. Het gelukte de daders slechts een zeer kortstondige aardsluiting van één van de hoogspanningskabels te ver-

Deze sabotagevoorvallen -en het is de vraag of het bij deze voorvallen zal blijven- zijn tekenend voor de verandering van de sfeer in de AKB. Was het reeds in 1980 zo dat een aantal actievoerders tegen het transport van licht radioactief afval van het ECN te Petten naar IJmuiden -alwaar het in een schip moest worden overgeladen- vrij gewelddadig te keer gingen, in 1981 werd het traject van Petten naar IJmuiden verdeeld in een stuk voor geweldlozen en een stuk voor harde acties. Zowel vanwege de frustratie, dat men steeds weer geen directe resultaten behaalde met zijn acties als vanwege het feit dat acties van de AKB niet alleen meer gevoerd worden door 'idealisten op geitewollen sokken' maar ook door radicale krakers, Onkruidactivisten en anarchisten, is binnen de AKB in toenemende mate sprake van gewelddadige acties tegen direct of indirect bij kernenergie betrokken personen en objecten. Zo kwam in het voorjaar van 1981 in het LO-DGD ineens een oude bekende in drie hoedanigheden naar voren: (naam 11) die onder zijn eigen naam lid werd van de persgroep DGD-'81. Als (voornaam 11) diende hij een programma-voorstel in voor de actieweek, waarin op 23 september een 'hoogspanningsdag' gepland was met als toelichting: "Omzagen en uitgraven van hoogspanningsmasten en niet te vergeten de verdeelstations. Trek de natuur in en zoek je eigen hoogspanningsmast". Verder wilde hij -via postbus ... te Amsterdam- voorlopig als coördinatie-adres optreden voor prikacties bij electriciteitsbedrijven, hoogspanningsmasten en toeleveringsbedrijven. In een recent artikel in het anarchistische maandblad 'De Vrije' stelt (naam 11) dat 'de strijd voor het milieu, tegen kapitalistisch gebruik van energie-bronnen en tegen anti-democratische beslissingen steeds grimmiger wordt'. Activiteiten van AKB-activisten worden door hem in sommige opzichten vergeleken met de strijd van de Vietcong tegen de VS; onze huidige Minister van Binnenlandse Zaken krijgt een Goebbels-imago aangemeten, terwijl tenslotte in dezelfde adem een lofredede gehouden wordt aan het adres van het Verzetsfront 'Willy Wortel en de Lampjes'. Dat (naam 11) -ondanks het mislukken van de actie DGD in 1981- toch over vrij veel invloed onder de 'hardere' actievoerders is gaan beschikken, wordt o.a. bewezen door de gang van zaken op 19 en 20-9-'81, toen hij de leider en inspirator op de achtergrond was bij de eerste opbouw en daarna ook bij het steeds weer opnieuw bouwen van barricades op de dijken. Hij wist een groot aantal actievoerders ertoe te bewegen om met een aan fanatisme grenzende hardnekkigheid steeds weer terug te komen, ook al werd men keer op keer met traangas en lange lat weggejaagd. Dat de actie toch niet volgehouden kon worden op 22-9-'81 onder druk van de dreigende houding van een groot aantal omwonenden- was echt niet de schuld van (voornaam 11), maar meer

stantie gekozen werd voor een grote actie tijdens de Paasvakantie -die oorspronkelijk in de jaarlijkse revisiestop van de centrale zou vallen- beperkten zich de activiteiten in het voorjaar en de zomer van 1981 toch tot een aantal betrekkelijk kleine acties. In maart 1981 werd voorts besloten tot een nieuwe najaarsactie van 19 tot en met 26 september.

De nieuwe actie zou de vorm krijgen van een blokkade, bestaande uit materiële zowel als menselijke barricades op drie toegangswegen naar de centrale, terwijl ook de mogelijkheid om de Waal te blokkeren onder ogen werd gezien. Oorspronkelijk lag het in de bedoeling om de materiële barricades de vorm te laten aannemen van 'anti-atoomdorpen' op de aanvoerwegen, welke dorpen dan tevens beschutting zouden bieden tegen de activiteiten van de ME. Aangezien de autoriteiten al in een vrij vroeg stadium lieten weten een blokkade niet toe te zullen staan, omdat dit

oorzaken. Een volgende poging bij Maarheeze veroorzaakte een fase sluiting tussen twee naast elkaar lopende hoogspanningsleidingen en had een dertig minuten durende stroomstoring in de provincie Limburg tot resultaat. Tussen deze sabotagedaden en de volgende bij Anna Pawlona: -90 minuten stroomstoring in de kop van Noord Holland- werd het boekje 'Kortsluiting, sabotage in je vrije tijd' uitgegeven door het Verzetsfront 'Willy Wortel en de Lampjes', waarin propaganda gemaakt wordt voor en voorlichting gegeven over het veroorzaken van kortsluiting in de hoogspanningsleidingen. Naspelingen naar de daders in de genoemde sabotagegevallen hebben nog geen resultaat gehad, hoewel de indruk is ontstaan, dat deze activiteiten zoal niet uitgevoerd dan toch geïnspireerd zijn door Onkruid-activisten.

van de concepten basis-autonomie en -democratie, die een goede en slagvaardige -dus centraal geleide organisatie eigenlijk onmogelijk maken. Overigens bleek dat het in Dodewaard opgelopen ME- en 'bevolkingswoede'-syndroom niet veel aan de demonstratie-bereidheid van de AKB had afgedaan: op 26-9-'81 deden in Arnhem toch nog 26.000 mensen aan de vreedzaam verlopen slotdemonstratie mee.

(Naam 11) nader bekeken

Sinds kort wordt een speciale plaats in de AKB ingenomen door (naam 11) ... jaar oud en al zo'n 25 jaar actief in groeperingen en bewegingen die gericht zijn tegen de bestaande maatschappij-vorm. Het is een krachtig

slecht ontvangen en had tot gevolg dat (naam 11) in die groepering nadien geen rol van betekenis meer speelde. Tekenend was dat (naam 11), in tegenstelling tot een aantal andere 'Rode Hulp'-leden van minder politiek niveau, niet uitgenodigd werd om in 1976 deel te nemen aan het verblijf in een terroristisch trainingskamp van de PFLP te Aden (Zuid-Yemen).

In zijn discussiestuk legde (naam 11) zijn voornaamste politieke denkbeelden neer en poneerde hij zijn theorie van 'Klein Geweld'. Zijn voornaamste stelling was: 'De doelstelling is hier en nu gewapende strijd te laten ontstaan'. Om tijdens de opbouw van de geweldsorganisatie de bevolking niet tegen de guerrilla in te nemen door bloedige en afschrikwekkende daden,

Geest/Schoon van Lichaam' en het 'Verbond tegen Ambtelijke Willekeur' Beide actiegroepen werkten vanuit één centrale gedachtengang. Zondermeer kan worden gesteld dat (naam 11) (met (naam 14)) op zijn minst de geestelijke vader van de activiteiten van beide groepen is geweest.

Medio 1978 richtte (naam 11) met (naam 14) en (naam 16) de 'Stichting' op. Deze stichting gaf in de jaren 1978 en 1979 een gelijknamig blad uit.

(naam 11) - inmiddels werkloos - hield zich ten behoeve van '.....' voornamelijk bezig met het bestuderen van elitevorming in de maatschappij in het algemeen en het traceren van de werkelijke machthebbers in Nederland in het bijzonder. Vooral dit laatste deed, mede doordat het in de landelijke pers ruime aandacht kreeg, het nodige stof opwaaien.

Niet aan te nemen was dat het stichtingsbestuur zelf tot acties tegen machthebbers zou overgaan, doch - om met (naam 14) te spreken - voor daden van heethoofden kon niet worden ingestaan.

In het blad '.....' werd immers precies aangegeven op welke wijze en tegen welke personen opgetreden zou moeten worden. De door (naam 11) uitgedachte methodiek van actievoeren is tot op heden slechts incidenteel door kleine groeperingen gebruikt. Mogelijk is dat ook de reden waarom (naam 11) enige tijd geleden tot de nieuwe strategie is overgegaan om te trachten zijn theorieën in het bredere kader van een massabeweging als de AKB te doen doordringen.

politie-inlichtingendienst aan het werk bij 1e Dodewaard-blokkade

tige persoonlijkheid, die beschikt over organisatorische talenten en een helder verstand. Hij heeft wis- en natuurkunde gestudeerd en enige tijd les gegeven. Thans is hij werkloos. In 1966 kwam hij naar voren als een der leiders van de 'Rode Jeugd'. Hiervoor was hij reeds actief in 'de Rooie Vlag'-organisatie. Beide groeperingen waren orthodox marxistisch-leninistisch. In de 'Rode Jeugd' en later in de 'Rode Hulp' -na de opheffing van eerstgenoemde groepering in 1974- gaf (naam 11) de ideologische lijn aan; eerst in concurrentie met (naam 12), later met (naam 13). Aangenomen kan worden dat hij als een der topmannen van de 'Rode Jeugd' tenminste vóórkennis heeft gehad van de door deze organisatie vooral in 1972 uitgevoerde bomaanslagen. Hierbij moesten met name multinationals als PHILIPS het ontgelden. Er is echter nooit voldoende bewijs geweest om (naam 11) justitieel te kunnen vervolgen.

Eind 1975 trachtte hij zeer expliciet te bewijzen dat hij het ideologisch leiderschap van de 'Rode Hulp' in handen had. Tijdens een vergadering bracht hij een discussiestuk ter tafel, dat hij vermoedelijk samen met zijn vriend (naam 14) had opgesteld. Dit stuk werd in de 'Rode Hulp' zeer

zou men volgens (naam 11) althans in het begin slechts gebruik moeten maken van zogenaamd 'Klein Geweld'. Dit impliceert, dat de 'macht' d.w.z. de maatschappelijke elite moet worden aangepakt. Hierbij is duidelijk sprake van analogie met de methodiek van de 'Rode Brigades' en de RAF (men moet er een straffen om er duizend op te voeden).

(naam 11) realiseerde zich evenwel dat met name de Italiaanse situatie - het 'afschieten' van machthebbers - vertaald moest worden naar Nederlandse begrippen - het treiteren van machthebbers - althans voorlopig. De theorie van het 'klein geweld' werd ondermeer in praktijk gebracht door de zogenaamde 'Capelse groep' rond de bekende (naam 15).

In 1976 keerde (naam 11) de 'Rode Hulp' de rug toe. Enige tijd daarna werden in diverse plaatsen aanslagen en pogingen daartoe gedaan met Molotof-cocktails en brandbommen. De objecten van deze aanslagen kunnen worden beschouwd als representanten van het bedrijfsleven en het staatsapparaat: directeuren van grote ondernemingen, leden van het Openbaar Ministerie en hoge ambtenaren waren het doelwit.

Verantwoordelijk voor deze acties waren de groeperingen 'Helder van

VERTEGENWOORDIGING ARABISCHE LIGA IN NEDERLAND

Algemeen

De Arabische Liga is een verbond van soevereine Arabische staten ten behoeve van gezamenlijke actie ten dienste van hun gemeenschappelijke belangen. De Liga werd op 22 maart 1945 opgericht door vertegenwoordigers van de zeven toen onafhankelijke Arabische staten, Egypte, Irak, Jordanië, Libanon, Saoedi Arabië en Syrië. In 1953 sloot Libië zich bij de Liga aan; in de loop der jaren verbonden ook Soedan (1956), Marokko en Tunesië (1958), Koeweit (1961) en Algerije (1967) zich aan de Liga. Mauretanië, Bahrain, Djibouti, Oman, Qatar, Somalië en de Arabische emiraten voltooiden nadien samen met Palestina het ledental van de Liga. Palestina heeft sinds de oprichting van het verbond een permanente vertegenwoordiger bij de Liga geaccrediteerd.

DE ARABISCHE LIGA

Palestina wordt door de Liga beschouwd als een onafhankelijke staat en wordt dus als volwaardig lid - met stemrecht - gezien. De status van Palestina werd tijdens een bijeenkomst van de Arabische Liga in september 1976 nog eens bevestigd. Daar de Arabische landen de P.L.O. beschouwen als de enige legitieme vertegenwoordiger van de Palestijnen, heeft de P.L.O. zitting in de Arabische Liga. Engeland speelde een belangrijke rol bij het ontstaan van de Liga; naar later bleek ten onrechte - dat het bevorderen van het Arabische eenheidsstreven de Britse belangen ten goede zou komen; de Arabische staten evenwel hoopten d.m.v. de Liga zich volledig van Westerse bevoogding te bevrijden en de stichting van een Joodse staat in Palestina te verhinderen. Ook werd de oprichting van de Liga gezien als een belangrijke stap in de richting van de Arabische eenheid. Meer dan een consultatief orgaan is de Liga echter nooit geworden. Unaniem door de Liga genomen interne beslissingen zijn echter bindend voor elk lid; besluiten genomen met meerderheid der leden zijn slechts bindend voor die leden die voor het desbetreffende besluit stemden. De Liga bezit als opperste orgaan een raadscollege waarin elk der leden één stem heeft en dat tweemaal per jaar bijeenkomt. Verder bezit de Liga zes permanente functionele commissies. Het hoofdkantoor van de Arabische Liga is gevestigd in Tunis. In 1950 zijn - na de ondertekening door de zeven Liga-leden van een verdrag van 'gemeenschappelijke verdediging en economische samenwerking' - aan de Liga toegevoegd: een economische raad een raad voor gemeenschappelijke verdediging en een permanente militaire commissie. In 1962 trad Egypte op een buitengewone bijeenkomst in Libanon, na door Syrië en Irak van inmenging in hun binnenlandse aangelegenheden te zijn beschuldigd, uit de Liga. Overigens betekende het uittreden van

Algemeen

De Arabische Liga is een verbond van soevereine Arabische staten ten behoeve van gezamenlijke actie ten dienste van hun gemeenschappelijke belangen. De Liga werd op 22 maart 1945 opgericht door vertegenwoordigers van de zeven toen onafhankelijke Arabische staten, Egypte, Irak, Jemen, Jordanië, Libanon, Saoedi Arabië en Syrië. In 1953 sloot Libië zich bij de Liga aan; in de loop der jaren verbonden ook Soedan (1956), Marokko en Tunesië (1958), Koeweit (1961) en Algerije (1967) zich aan de Liga. Mauretanië, Bahrain, Djibouti, Oman, Qatar, Somalië en de Arabische emiraten voltooiden nadien samen met Palestina het ledental van de Liga. Palestina heeft sinds de oprichting van het verbond een permanente vertegenwoordiger bij de Liga geaccrediteerd.

Palestina wordt door de Liga beschouwd als een onafhankelijke staat en wordt dus als volwaardig lid - met stemrecht - gezien. De status van Palestina werd tijdens een bijeenkomst van de Arabische Liga in september 1976 nog eens bevestigd. Daar de Arabische landen de P.L.O. beschouwen als de enige legitieme vertegenwoordiger van de Palestijnen, heeft de P.L.O. als volwaardig lid zitting in de Arabische Liga. Engeland speelde een belangrijke rol bij het ontstaan van de Liga; naar later bleek ten onrechte - dat het bevorderen van het Arabische

eenheidsstreven de Britse belangen ten goede zou komen; de Arabische staten evenwel hoopten d.m.v. de Liga zich volledig van Westerse bevoogding te bevrijden en de stichting van een Joodse staat in Palestina te verhinderen. Ook werd de oprichting van de Liga gezien als een belangrijke stap in de richting van de Arabische eenheid.

Meer dan een consultatief orgaan is de Liga echter nooit geworden. Unaniem door de Liga genomen interne beslissingen zijn echter bindend voor elk lid; besluiten genomen met meerderheid der leden zijn slechts bindend voor die leden die voor het desbetreffende besluit stemden.

De Liga bezit als opperste orgaan een raadscollege waarin elk der leden één stem heeft en dat tweemaal per jaar bijeenkomt. Verder bezit de Liga zes permanente functionele commissies.

Het hoofdkantoor van de Arabische Liga is gevestigd in Tunis. In 1950 zijn - na de ondertekening door de zeven Liga-leden van een verdrag van 'gemeenschappelijke verdediging en economische samenwerking' - aan de Liga toegevoegd: een economische raad een raad voor gemeenschappelijke verdediging en een permanente militaire commissie.

In 1962 trad Egypte op een buitengewone bijeenkomst in Libanon, na door Syrië en Irak van inmenging in hun binnenlandse aangelegenheden te zijn beschuldigd, uit de Liga. Overigens betekende het uittreden van

Egypte bijna het einde van de Liga, die voor een belangrijk deel door Egypte werd gefinancierd. Het voornaamste punt waarop eensgezindheid van de Liga zich manifesteerde was de vete met Israël. In 1965 ondertekende men een 'Protocol van de Arabische solidariteit', dat de ondertekenaars verplichtte zich niet met elkaars binnenlandse aangelegenheden in te laten.

Het Liga-kantoor in Nederland

Het Bureau van de Arabische Liga in Nederland zal officieel in januari 1982 worden geopend. Het kantoor is gevestigd aan het Lange Voorhout nr.12; dit pand bevindt zich naast het ambassadegebouw van Groot Britannië.

Voor zover bekend zal het kantoor bemand worden door drie diplomaten terwijl er ook nog enig lokaal personeel zal worden aangetrokken. Tot dusver is de Syriër (naam 17) (geb. 19.. te ...) de enige Liga-vertegenwoordiger in Nederland. (Naam 17) die in W. woont, is sinds 1981 in Nederland. (Naam 17), die zichzelf beroepsdiplomaat noemt, is behalve Liga-vertegenwoordiger ook als diplomaat -le secretaris pers- en informatiezaken- verbonden aan de Syrische ambassade in Brussel.

Uit hoofde van laatstgenoemde functie heeft (naam 17) ook in Nederland de diplomatieke status; de Syrische ambassade in Brussel behartigt namelijk ook de Syrische belangen in Ne-

derland. Voorafgaande aan zijn tewerkstelling in Brussel en Den Haag was hij van juli 1976 tot januari 1980 als attaché verbonden aan de Syrische ambassade te Londen. Hierna werd (naam 17) tewerkgesteld bij het Liga-kantoor te New Delhi.

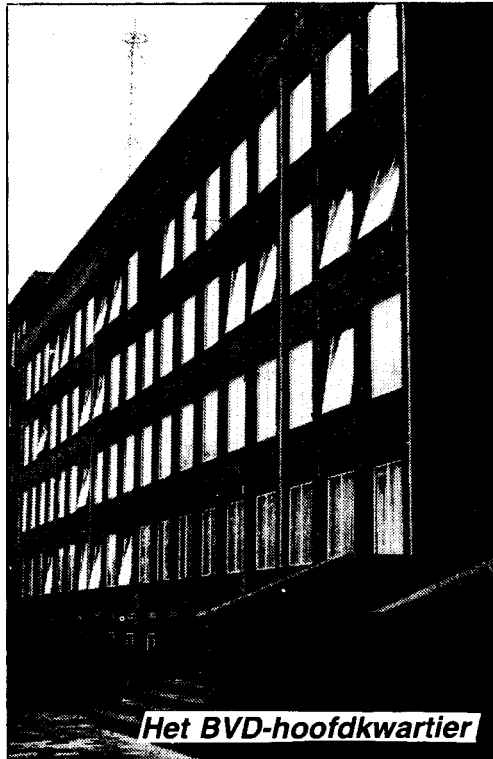
Volgens nog niet nader bevestigde informatie zou naast (naam 17) ook de Zuid Yemenitische diplomaat (naam 18) (19..) op het Liga-kantoor te Den Haag tewerkgesteld worden. (Naam 18) heeft reeds een langdurige diplomatieke carrière achter de rug; hij was o.a. ambassadeur van Zuid-Yemen in Cairo en Parijs.

De Arabische Liga en de Palestijnen

Het kantoor van de Arabische Liga in Nederland zal volgens (naam 17) slechts een informatiekantoor worden en niet zoals in andere landen een handelscentrum. De activiteiten van de Arabische Liga via hun kantoren in diverse landen liggen hoofdzakelijk op propagandistisch terrein; en zijn geen voorbeelden voorhanden van eventuele supportverlening bij terroristische activiteiten.

Wel is er vaak een nauwe band met officiële en onofficiële P.L.O. vertegenwoordigingen. In Canada, dat de P.L.O. nog niet officieel heeft erkend, staat de P.L.O.-vertegenwoordiger op de lijst van stafleden van het Liga-kantoor; hij is echter uitsluitend werkzaam voor de P.L.O. In Engeland

is het kantoor van de P.L.O. gevestigd in het Liga-gebouw. (Naam 19), de P.L.O./Al Fatah-vertegenwoordiger in de B.R.D. is tevens

de contactman van de P.L.O. bij het kantoor van de Arabische Liga in Bonn.

Volgens diverse krantenberichten zou

de P.L.O. het kantoor van de Liga willen gebruiken om op slinkse wijze in Nederland vaste grond onder de voeten te krijgen. (Naam 17) verklaarde dat de P.L.O. als lid van de Arabische Liga het recht heeft om een vertegenwoordiger naar Nederland te sturen; hij kon evenwel niet zeggen of dit ook zou gebeuren.

Binnen de Palestijnse gemeenschap in Nederland heeft men na het gerucht dat er een kantoor van de Liga in Nederland gevestigd zou worden veelvuldig gesproken over de opening -binnen het kader van de Liga- van een Palestijns informatiekantoor. Voor de bezetting van dit informatiekantoor werd de naam van (naam 20) genoemd. (Naam 20) is een van de hoger geschoolde Palestijnen in Nederland. Hij onderhoudt goede contacten met (naam 21), de vertegenwoordiger van Al Fatah in Nederland.

Diverse Palestijnen in Nederland proberen een baan te bemachtigen op het Liga-kantoor; tot dusverre tevergeefs. (Naam 22), de vriendin van (naam 21), is -vermoedelijk op voorpraak van (naam 21)- erin geslaagd een part-time baan als secretaresse/administratief medewerkster te krijgen. Zij woont in A. en is erg actief voor de Palestijnse zaak. Verder is zij de ... van de Palestijnse Vrouwenvereniging in Nederland. Tot dusverre hebben (naam 17) en (naam 21) regelmatig contact met elkaar onderhouden.

DE POLITIEKE INLICHTINGDIENST

HET HANDWERK VOOR DE BVD

Tot hierboven en niet verder gaan de letterlijk uitgetypte documenten van de BVD. Nu volgt informatie over de PID's: gewone smerissen die politieke inlichtingen verzamelen, o.a. ten behoeve van de BVD. Het laat zien dat er nog geen geschiedenis gemaakt is: even intensief als 5 jaar geleden worden in Nederland politieke activisten bespionneerd. Twee kaders onderbreken het verhaal. Aan het einde zijn nog eens een aantal informant-wervings pogingen door de PID op een rij gezet.

De politie inlichtingendienst

In sommige plaatsen heten ze gewoon Buro Inlichtingen, elders noemen ze het Plaatselijke Inlichtingen Dienst, of Politie-Informatie Dienst. Aktievoerders zijn geneigd het de Politieke Inlichtingen Dienst te noemen. In dit artikel zeg ik gewoon: Politie Inlichtingen Dienst ofwel PID.

De PID dateert al uit de tijd van Troelstra, die op 12 november 1918 een revolutionaire greep naar de macht deed. Niemand had kunnen verijdelen dat dit gebeurde, het was het opstandige volk zelf dat in Den Haag om Oranje schreeuwde dat ervoor zorgde dat deze poging een vruchteloze dood zou sterven. Aan het einde van dat jaar besluit de Militaire Inlichtingen Dienst haar activiteiten van het militair en buitenslands terrein te verleggen naar het roerige binnenland.

Op 10 januari 1919 verschijnt er een nota van de Generale Staf, waarvan de MID een onderdeel vormt, aan de minister van Binnenlandse Zaken over de oprichting van een inlichtingendienst tegenover revolutionaire woelingen. "Teneinde voor zover dit mogelijk zou blijken tijdig ingelicht te worden omtrent revolutionaire propaganda die gemaakt, of revolutionaire woelingen die voorbereid worden, is het nodig dat er een centrale inlichtingendienst zij ingesteld, welke steunt op een berichtendienst, welke met behulp van verschillende organisaties bij dien inlichtingendienst inkomt." Aldus worden opgericht een Centrale Inlichtingendienst en een Berichtendienst. Deze Berichtendienst zal in stand moeten worden gehouden door de plaatselijke politie, en zal zich met name bezig gaan houden met politieke informatie.

Tussen 1920 en 1940 breiden de ak-

tiviteiten van de PID zich steeds verder uit. Meer en meer plaatsen krijgen een Inlichtingendienst, waarvan de agenten op bedrijven, vakbondsvergaderingen en bijeenkomsten van werklozenkomitees komen en zich op de hoogte stellen van de activiteiten van aldaar aanwezige revolutionaire geesten. Bovendien maken bedrijven van registratie-systemen van de PID gebruik voor het houden van uitgebreide antecedenten-onderzoeken naar sollicitanten.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de Binnenlandse Veiligheids Dienst opgericht.

De PID wordt een verlengstuk van de BVD, en verricht zeg maar voor haar het handwerk op gemeentelijk nivo. Naast het werk voor de BVD houden ze ook hun eigen registraties bij van mensen die (in hun plaats) interessant zijn.

Waar de grens ligt tussen de plaatselijke en de BVD-werkzaamheden is geheel onduidelijk. De BVD is een grote verzameldienst en heeft geen opsporingsbevoegdheid, wat een PID-er (=smeris) natuurlijk wel heeft. Een PID-er kan je telefoon afluisteren als een rechter-commissaris daar toestemming voor geeft, terwijl een BVD-er daar officieel de handtekening van 3 ministers voor nodig heeft. Een PID-er kan met een huiszoekingsbevel je woning betreden, hij kan je aanhouden en verhoren. Allemaal dingen die de BVD niet kan doen maar die ze gaarne een de PID overlaat. Alle voor hen relevante informatie komt immers toch wel op hun buro te liggen.

vervolg op pagina 16

'MENSEN DIE NORMAAL LEVEN WORDEN NIET GEHECKT'

In Haarlem is een groep mensen nogal in de weer met de Politieke Inlichtingen Dienst. Recent bleek daar dat deze fotoboeken vol aktievoerders had. Iemand van het Haarlemse aktieblad 'Omslag' belde met politievoorlichter de Haas. Hij vertelde nogal vrij-uit over de bezigheden van de PID. Gevolg was dat-ie een spreekverbod opgelegd kreeg van de burgemeester. Maar wat die gezegd had, dat staat zwart op wit:

"Met voorlichter de Haas spreekt u"
"Ja, een goede middag. U spreekt met de Omslag. IK heb wat vragen voor U naar aanleiding van publikaties in het Haarlems Dagblad en gemeenteraadvragen aan de burgemeester"
De Haas -van zichzelf zegt-ie dat hij al het politiewerk heeft gedaan dat bestaat in den lande, om vervolgens even verderop luid te ontkennen ooit PID-werk gedaan te hebben- zit op z'n praatstoel:
"Er is een Koninklijk Besluit dat bepaald dat de burgemeester van elke gemeente, afhankelijk van de grootte, verplicht is een aantal mensen van de politie regelmatig vrij te maken voor het in de gaten houden van politieke groeperingen. Vroeger werd hier heel erg geheimzinnig over gedaan maar dat is nu niet meer nodig, lijkt me. Om recherche-technische redenen kan ik een aantal dingen natuurlijk niet naar buiten brengen, anders kan je de tent hier wel sluiten. Wat de controle betreft: de PID werkt soms voor de BVD en dan is de kommissie Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer toezichthoudend. De PID verricht ook werkzaamheden voor het waarborgen van de openbare orde op plaatselijk nivo. Tussen het werk voor de BVD en het plaatselijk werk is geen grens te trekken, althans ik kan daarover niet openlijk praten."
Omslag: "Op de gemeentebegroting staat 1,4 miljoen voor PID-activiteiten, per week wordt cirka 140 uur opgevoerd."
De Haas: "De burgemeester heeft als hoofd van de plaatselijke politie het beheer over de PID en voert daartoe overleg met de korps-chef. Ook wordt er in de besloten kommissie voor Openbare orde en Veiligheid overleg gevoerd maar noch de burgemeester noch deze kommissie hebben toegang tot de PID-informatie of dossiers. De gemeenteraad heeft geen controle op het PID-beleid."
Omslag: "Wie houden PID-ers zoals in de gaten?"
De Haas: "Om iemands politieke gangen na te gaan is een aanleiding nodig. Kijk, als wij iemand verdenken van het beramen van een bankkraak (op het Houtplein in Haarlem werd ingebroken bij een juwelierszaak. Er volgden invallen in drie nabijgelegen kraakpanden waarbij enkele aktievoerders werden gearresteerd - red.) dan gaan we daar inlichtingen over inwinnen en kijken we als zo'n zaak klappt of die informatie te gebruiken is."

Omslag: "Mensen die in deze zaak door de politie zijn verhoord moesten fotoboeken bekijken waarin mensen stonden die nooit veroordeeld of opgepakt zijn geweest. Foto's vanuit auto's genomen van mensen die kraakpanden in of uit gingen."
De Haas: "Het observatie-team dat in deze zaak bezig was is puur crimineel bezig geweest, jullie hebben dat zelf vertaald en gezegd dat het OT politiek bezig geweest is. Maar kijk eens, als wij foto's maken van voetbalsupporters dan kunnen wij die best eens gebruiken bij een onderzoek. Maar daarmee is die observatie nog niet politiek! Ik zeg niet dat het nooit gebeurt, maar er moet een aanleiding zijn. Op het Houtplein was dat duidelijk de bankkraak."
Omslag: "In die fotoboeken stonden ook mensen die uit auto's gefotografeerd waren voordat die bankkraak plaatsvond."
De Haas: "Dat kan best zijn, daar heb ik zo geen zicht op, wat ik wel weet is dat als we mensen van het beramen van een zeer zwaar delikt verdenken, we foto's maken, daarbij de plaats en het tijdstip opschrijven. We slaan dat vervolgens op in een voorlopig dossier. Niemand heeft daar inzagen in, alleen de mensen die ermee werken."
Omslag: "Worden er in Haarlem vaker mensen benaderd voor infiltratiewerkzaamheden?"
De Haas: "Daarover zegt de BVD helemaal niets. Wat denk je dat ik hier op deze plaats daar wel een antwoord op ga geven? Overigens vragen jullie wel naar de bekende weg. Politieke inlichtingen zijn eeuwenoud. Zolang als er politieke onrust bestaat wordt er door de politie geïnfiltrerd. De PID gaat de gangen van de mensen na die crimineel, of zeg maar afwijkend van de rest van de maatschappij bezig zijn. Dat het volk niet alles te horen krijgt in het kader van een landsbelang en een binnenlandse rust, dat slikt het overgrote deel van de Nederlanders. Natuurlijk is er altijd een kleine groep die daartegen in verzet komt en dat is hun goed recht, maar het is de prijs voor de democratie. Mensen die normaal leven worden niet gecheckt, bij iemand die op de partij van de arbeid stemt gaan we echt niet elke morgen kijken of hij z'n kippetjes wel voert. We hebben trouwens in Nederland niet eens de mankracht om het zo uit te voeren als we soms wel eens wilden. Dat iedereen in de gaten wordt gehouden is natuurlijk

onzin. Ik ben zelf in Rusland geweest en daar kan het ook niet. Maar ja, neem nou bijvoorbeeld de Shell-branden of de MAKRO. Dat soort belangrijke dingen wordt tegenwoordig op hoog nivo besproken. Sinds enkele jaren is er een goed overleg ontstaan tussen justitie, de gemeente en de politie. Vroeger liep dat vaak langs elkaar heen."

Omslag: "Hoe zit het met de belangstelling voor de CPN?"
De Haas: "Als iemand de Waarheid krijgt of lid is van de CPN en zich verder niet met politieke aanslagen of zaken op het criminele vlak bezighoudt, is er geen enkele aanleiding voor wat dan ook. En al zouden we dat weten, dat die man de Waarheid leest? Wat dan nog? Overal worden politieke tegenstanders opgeslagen. Misschien is er van mij ook wel een dossier, weet jij veel. Maar ik denk niet dat dat zo is omdat ik me draag zoals een Hollandse burger zich behoort te gedragen. Overigens wordt bij het opvullen van sleutelfuncties wel gekeken of er iets over hem of haar bekend is. En tot slot nog dit: elke politie-ambtenaar is verplicht om dingen die verdacht zijn door te geven aan de leiding. En als ik op m'n weg iets tegenkom waarvan ik zeg: Hè dat is niet helemaal in de haak of er is hier iets niet pluis, dan heb ik er helemaal geen moeite mee om dat aan de desbetreffende dienst door te geven. Bij het politiekwerk komt het vaak op schijnbare kleinigheden aan."

Totzover het relaas van woerdvoerder de Haas van de Haarlemse gemeentepolitie, die nadat er van dit interview in de Omslag ook in het Haarlemse Dagblad werd geschreven van burgemeester Schmidt een spreekverbod kreeg opgelegd.

Over het aantal ambtenaren dat dit werk verricht wordt altijd erg geheimzinnig gedaan. Op vragen van Bram van der Lek (PSP) in 1975 antwoordde de minister van binnenlandse zaken destijds dat hij de aantallen wel zou bespreken in de vast kamerkommissie voor Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer. Eigen onderzoek (door plaatselijke krantjes en politieke groepen) weest uit dat een gemeente als Tilburg 12 PID-ers in dienst zou hebben, Haarlem ongeveer 15 en in Amsterdam zouden het er 60 zijn. De politimensen die dit werk doen zijn gewoon allemaal wijk-agent, rechercheur, of buro-beambte. Een deel van hun werk besteden ze aan politieke informatie-inwinning, bijvoorbeeld 10 uur per week. Bij de PID zitten meestal de wat oudere agenten met

de gegeven opdrachten. Bij Gemeenteraads- en Kamervragen zoals onlangs bijvoorbeeld ok weer bij de Haarlemse informantenwervingen spelen beide partijen elkaar oeverloos de bal toe in de hoop dat de vragenstellers er ook niets meer van snappen en afhaken.

Het verwerven van informanten is een van de belangrijkste taken van de P.I.D. Deze informanten moeten aan een aantal voorwaarden voldoen, het kost natuurlijk tijd en vooral geduld om dat uit te zoeken. Zo mag een informant/infiltrant uit tacties oogpunt niet op de voorgrond treden of erg in de belangstelling staan, maar moet hij/zij wel een goed zicht zien te krijgen op de structuur van een bepaalde klub, groep of aktie-

niet zo'n hoge functie, zoals hoofdagent of brigadier. Ze hebben een speciale opleiding achter de rug bij de BVD in Den Haag van enkele weken.

In veel gevallen, zoals in Haarlem en Arnhem is de PID gekombineerd met de vreemdelingendienst, iets wat er op wijst dat de PID ook met name in buitenlanders en politieke buitenlandse organisaties geïnteresseerd is. Denk daarbij aan gevluchte Zuid-Amerikanen, Kommunistische en andere vervolgde Koerden en Turken, Arabieren enz. De ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie zeiden het zo (1975): "de politie heeft behoefte aan goede informatie zowel op het terrein van de openbare orde als op dat van de opsporing van strafbare feiten en daarnaast op het gebied van de uitvoering van bepaalde wetten waaronder in het bijzonder de vreemdelingenwet".

De verantwoordelijkheid van de PID is sinds jaar en dag een twistpunt. Als hoofd van de politie is de burgemeester verantwoordelijk voor hun handelen, als hoofd van de BVD is de minister van Binnenlandse Zaken politiek gezien verantwoordelijk voor

scene. Regelmatig worden we opgeschrikt doordat weer enkele mensen benaderd zijn en daarmee naar buiten komen, en natuurlijk is het goed je de vraag te stellen hoevelen er rondlopen die daadwerkelijk met zulke zwijnen in zee gaan en anderen er (misschien indirect) bijlappen. In Bluf! 214 (maart 1986) zette Wijnand 8 pogingen van de B.V.D. om informanten te werven naast elkaar, hoewel niet alle daarin beschreven gevallen B.V.D.-benaderingen waren. Elders op deze pagina's staan een stuk of 10 P.I.D.-pogingen.

Typies P.I.D. omdat oom agent telkens om de hoek komt kijken: iemand belt op 'dattie van de pliesie is', iemand krijgt een uitnodiging voor op het politieburo, iemand wordt aangesproken door rechercheur Halsema, enzovoort.

Naast het werven en contact onderhouden met informanten vinden ze het belangrijk zelf op straat onderzoek te verrichten. Zo wandelen P.I.D.-ers in burger mee in demonstraties en kijken wie de heftigste dingen roept of het eerst een steen pakt als een stillenwagen provocerend

op de mensen inrijdt. Overigens zullen ze nooit iets doen op zo'n moment. Ze noteren alleen maar. Zo verzamelen ze ook affiches, willen weten wie ze maakt, ze drukt, ze verspreidt en bij wie ze voor 't raam hangen. Ze lezen aktieblaadjes en houden nauwkeurig bij wie erin schrijven en wat, wie het ontvangt en hoe lang al.

In 1982 kwam er een brief van de distrikskommandant aan de leden van het korps rijkspolitie Amsterdam naar aanleiding van de gemeenteraadsverkiezingen van 1970 boven tafel. De leden werd ten aanzien van de C.P.N gevraagd te zorgen voor kandidatenlijsten en -ondertekenaars, aantal uitgebrachte en aantal geldige stemmen, aantal C.P.N. zetels per gemeente, namen en adressen van huizen waar raambiljetten hingen. Ten aanzien van de P.S.P. werd gesteld dat dit wel geen extremistische partij was, maar dat er toch redenen voor belangstelling waren: "het gaat hier om personen die reeds om andere redenen bekend zijn, waarbij het niet uitgesloten is dat ze zich in de PSP willen dringen om daar politieke invloed uit te oefenen. (...) Bent u van mening, dat u zonder bezwaar de PSP lijst voor het hiegenoemde doel kunt overnemen, dan wordt dat wel op prijs gesteld". Ook in andere gevallen werd bekend dat de P.I.D. bezig was met het verzamelen van bijv. verkiezingslijsten voor ondernemingsraden.

Ook als arrestant kun je op het politieburo gekonfronteerd worden met P.I.D.-ers. Een rechercheur die meer van je weet dan je voor mogelijk had gehouden heeft misschien informatie over je ingewonnen bij de P.I.D. Ook is het mogelijk dat een P.I.D.-rechercheur je verhoort. Zo'n P.I.D.-er is dan uit op jouw motivatie. Waarom doe je mee aan een bepaalde aktie, hoe kon het nou zover komen dat je je in gebruik van geweld liet meeslepen, etc. Erg interessant vinden ze natuurlijk ook mensen die zich met hun bezig houden. Rudie van Meurs, Vrij Nederland-journalist, is een van de weinigen die regelmatig onderzoek verrichtte naar inlichtingendiensten in Nederland en erover schreef. In zijn boek "De B.V.D." (1978, uitgegeven bij van Gennep) schrijft hij in de inleiding het volgende: "Een volledig boek over de inlichtingendiensten kan alleen de B.V.D. schrijven. In dit boek staan slechts opmerkelijke feiten (...) Een aantal onderdelen stond al eerder in andere vorm in V.N. Zoals het verhaal hoe de B.V.D. pogingen ondernam om op het gemeentehuis van Herwijninggegevens over mij persoonlijk te verzamelen, teneinde bronnen van een aantal voor de B.V.D. vervelende publikaties op te sporen. Ik heb die aktie steeds beschouwd als het beste compliment voor de artikelen die in Vrij Nederland werden gepubliceerd". De P.I.D. houdt zich verder bezig met bijvoorbeeld het helpen screenen van dienstplichtige militairen voor een informantenrol in een militaire inlichtingendienst zo-

als de MARID, de LAMID of het Contra Inlichtingen Detachement. Dit is het onderdeel van de militaire inlichtingendiensten dat bezig is met het in de gaten houden van de binnenlandse vijand. Screenen is het uitzoeken van iemands antecedenten en

het uitzoeken van iemands betrouwbaarheid. Zo worden mensen gescreend voor sleutelfuncties bij de overheid, hoge posten in het bedrijfsleven of zoals in dit geval toepasselijk, voor het vervullen van een informantenrol bij een inlichtingendienst.

Ook wordt als ze dat nodig vinden een observatieteam ingezet bij het screenen van iemand. Observatieteams vallen onder de Criminele Inlichtingen Diensten (C.I.D.) die in elke gemeente zijn opgericht voor het in de gaten houden van mensen die eventueel zware criminele dingen zouden kunnen gaan doen.

Observatieteams zijn gespecialiseerd in het schaduwen van mensen en worden gebruikt bij het oplossen van zware criminele delikten zoals handel in verdovende middelen, roofovervallen, brandstichtingen en ontvoeringen. Observatieteams zijn er bij elk van de 5 Rijkspolitiedistrikten en bij de 10 grootste gemeentepolitiekorpsen. Het zal duidelijk zijn dat de P.I.D.-bestanden en de C.I.D.-bestanden elkaar vaak overlappen en dat ze veelvuldig samenwerken. Dat gebeurde bijvoorbeeld in Nijmegen bij het onderzoek naar de Marienburghtrelen, maar bijvoorbeeld ook het afficheteam dat in de Amsterdamse Staatsliedenbuurt is bezig geweest en het landelijk rechercheteam op zoek naar RARA-activisten maakten gebruik van deze bestanden.

10 GEVALLEN VAN INFORMANTENNERVING DOOR DE P.I.D.

Maart 1981, Nijmegen, Anti-militaristies bureau.

Arnold wordt door 2 politiemannen (van Raay en Oolbekkink) benaderd om zinvol werk te doen. Hij moet informatie inwinnen over met name het A.M.B. Tot eind augustus werkt Arnold zich in door cafe's en linkse boekhandels te bezoeken. Begin September doet hij mee aan enkele

akties, en komt zo in contact met mensen van het A.M.B. Vanaf eind september draait hij mee in het AMB en in de kraakbeweging. Hij ontvangt f25,- per week voor het doorgeven van informatie. In december biecht hij alles op.

Zomer 1981, Amsterdam, Onkruid. Albert wordt bij de politie geroepen. Het gaat niet om hem maar om een zaak van vaderlandsliefde. Er wordt hem gevraagd in Onkruid te infiltreren. Albert legt uit sympathie voor deze groep te hebben. De rechercheur wijdt uit over democratie, de bedreiging van de rechtsorde en types bij Onkruid 'met andere bedoelingen'. Albert blijft bij zijn neen.

1982-1984, Rotterdam, Onkruid. Dennis, een Rotterdammer, bezoekt regelmatig punkcafe's in Amsterdam. Ene agent de Groot, ook regelmatig bezoeken van datzelfde cafe, vroeg hem om door te geven als er rotzooi dreigde. Dennis, tegen geweld, deed dit. Tijden later belt "Arie" van de B.V.D. hem op. De P.I.D. had hun natuurlijk van de nodige informatie voorzien. Arie legt uit dat 't in het belang van Onkruid is dat er geen geweld gebruikt wordt. Dennis beseft niet dat hij de boel verlinkt, en denkt er goed aan te doen bepaalde excessen door te geven. Twee jaar lang werkt Dennis voor de B.V.D. en verschaft zodoende een goed beeld van de Onkruid-kultuur. Ook zijn er enkele akties door zijn toedoen uitgelekt. Toen Arie ook namen wisten te kapte Dennis ermee: "Ik wil niemand verlinken". Hij werkte onder de namen Zonnebloem en Ravestijn.

Mei 1983, Amsterdam, Onkruid. Geert, akties binnen Onkruid, wordt direct na een geslaagde bunkeraktie benaderd om informatie over de aktie en de buit door te spelen. Nadat ze bij hem bot vangen, proberen ze Auke. Ook hij weigert. Pogingen waarschijnlijk i.s.m. de B.V.D.

Oktober 1985, Amsterdam, Kraakbeweging

Erik krijgt een brief van rechercheur Roseboom van bureau van Leijenberglaan met een uitnodiging voor een gesprek. Op het bureau spreekt hij met De Wolf, die Erik naar de stemming in de kraakbeweging vraagt. Aan het einde van de ontmoeting vraagt hij of Erik later nog meer informatie aan de politie zou willen geven. Hij weigert.

Oktober 1985, Utrecht, kraakbeweging.

Anne wordt thuis opgebeld door een man die zich voorstelt als zijnde van de politie. De man begint te praten over een vertrouwelijk gesprek op bureau Paardenveld meteen de volgende dag. Anne gaat erop in en ze vragen haar of ze haar oude krakerskontakten weer op wil pikken om af en toe eens te vertellen wat voor akties er te gebeuren staan. Anne gaat er niet op in.

Maart 1986, Arnhem.

Rechercheur van Es heeft tot taak "het verrichten van onderzoek aangaande de openbare orde, en het vergaren van inlichtingen daaromtrent". Voor dat doel komt hij wel eens op demonstraties en andere akties. Bij de aktie tegen het CDA-kongres trekt een meisje met name zijn aandacht. Hij weet dat zij eens een valse naam opgaf toen hij haar op straat betrapte bij het plakken van affiches. Enkele maanden later ziet hij haar staan liften en denkt van Es: 'nu kan ik mooi een praatje met haar maken'. Hij neemt haar mee, maar het gesprek wil niet zo vlotten. Dat stelt van Es teleur. Een week later besluit hij de druk op de ketel wat op te voeren en belt haar vader in Limburg. Of pa niet even een gesprek met dochterlief kan regelen? Als pa zegt daarover wel eerst even met zijn dochter te bellen schrikt van Es. Zo loopt natuurlijk alles in het honderd. En zo geschiedde.

PID OP BEZOEK BIJ DE LASTIGE ZWANENBURGER

Ruim een maand geleden kregen een aantal inwoners van Zwanenburg bezoek van agenten van de PID. Ze wilden meer weten over geplande acties van 'De Lastige Zwanenburgers' tegen Schiphol. Een woordvoerder van deze actiegroep had in de regionale pers "harde acties" aangekondigd. Het bezoek van de PID leidde tot zeer veel verontwaardiging in het dorp. Een verhaal dat wat meer vertelt hoe inlichtingendienstpraktijken ingrijpen in je dagelijks leven.

In de regionale pers verschijnt een interview met de Zwanenburgse huisarts Cees van Ojik, al jaren lang kontaktpersoon van de Lastige Zwanenburger voor de pers. Van Ojik vertelt dat De Lastige Zwanenburger zich voorbereidt op een 'guerilla' tegen de luchthaven Schiphol als gevolg van het niet draaien van de vierde baan - ofwel de Zwanenburglaan. Een gedraaide vierde baan (of de aanleg van een vijfde en zesde baan) betekent dat de bewoners van Zwanenburg en Halfweg minder overlast (=ziekte) hebben van geluidshinder. Mogelijk zullen de nieuwe acties van de zomer plaats vinden. Volgens Van Ojik zullen de drie nieuwe plagen harder zijn dan de voorgaande vier plagen Tussen juli 1985 en januari 1986 werden in de stationshal van Schiphol muizen losgelaten, stinkbommen en later rookbommen ontstoken. Ook werd de toegangsweg naar het vliegveld met brandende banden geblokkeerd. Deze plagen waren kinderspel. De komende plagen zullen zondermeer effect hebben op de internationale reputatie van Schiphol. Ze zullen er toe leiden "dat buitenlandse luchtvaartmaatschappijen hun heil elders zoeken. De Lastige Zwanenburger beschikt bijvoorbeeld over de know-how om de vierde baan voor enkele weken onbruikbaar te maken. Ook de toevoerwegen rond Schiphol zijn kwetsbaar voor acties." Naar aanleiding van het interview begint 'de politie Haarlemmermeer' een onderzoek naar de onbekende leden van De Lastige Zwanenburger. Een rechercheur steekt de gemeentegrens van Haarlemmerliede (waaronder Halfweg valt) over en bezoekt in Halfweg Marja van der Steen en het gemeenteraadslid Emmy Prinsen. Beiden zijn lid van het Komitee tegen Geluidshinder Zwanenburg/Halfweg (heeft vier leden) van de dorpsvereniging. Emmy Prinsen: "Er werd aangebeeld en ik deed open. Er stond een meneer met een legitimatiebewijs in de lucht die vroeg: 'Kan ik even met u praten'. Ik dacht dat het om een bekeuring van mijn man wegens verkeerd parkeren of te hard rijden in Badhoevedorp ging. Want daar hadden ze al eens over opgebeld. Vrij naief van me maar goed. Dus ik liet hem binnen. En toen vertelde hij dat ie van de recherche Haarlemmermeer was en dat ie wat vragen wilde stellen. Nou toen vroeg hij: 'Bent u lid van De Lastige Zwanenburger?' Ik zei 'Nee, daar ben ik geen lid van.' Hij: 'Kent u mensen die in De Lastige Zwanenburger zitten?' Ik: 'Nee, daar ken ik niemand van.' Hij: 'Was u op de hoogte van de acties die geweest zijn?' Ik: 'Nee, daar was ik

niet van op de hoogte." Hij: 'Bent u op de hoogte van de acties die nog komen?' Ik: 'Nee, ook niet.' Hij: 'Sympathiseert u met De Lastige Zwanenburger?' Ik: 'Dat gaat u niets aan.' Toen heb ik gezegd: 'Ik wil wel uitleggen wat ik wel doe. Ik zit in een dorpsvereniging, die tot doel heeft kamerleden van alle politieke partijen in Den Haag proberen met argumenten te overtuigen tot het wel doen draaien van de vierde baan. Dat hebben we gedaan, en die wegen kunt u ook precies volgen. Eén keer in de zoveel weken brengen we daarover ook verslag uit aan de dorpsvereniging Zwanenburg/Halfweg.' Toen zei hij: 'Nou ja, dat valt toch wel mee. Daar wen je toch aan, aan die geluidshinder. Ik woon hier wel niet, maar daar wen je toch aan.' Toen heb ik geprobeerd uit te leggen dat dat geluiden zijn waar je niet aan went. En nou, toen vertrok ie weer. Het was een heel aardige, sympathieke man verder. En het gesprek ging ook best aardig. Maar, ik ben niet gewend aan recherche hier in huis te ontvangen. Dus ik was toch enigszins overrompeld. Ik heb zelfs niet eens dat legitimatiebewijs bekeken. Achteraf realiseer ik mij dat het eigenlijk ontzettend stom is om dat niet in je handen te nemen en te bekijken. Maar die man was weg en ik kreeg er hoe langer hoe meer de pest over in. Ik dacht: Wat is dit voor flauwekul. Ik sta ergens op een lijst. Ik hou mij op volstrekt normale wijze met iets bezig en dat kom vervolgens op een politieke lijst te staan en ik kom in aanmerking voor onderzoek. Ik dacht: Het is bovendien politie Haarlemmermeer, die moeten dat via onze politie gedaan hebben, want het is een andere gemeente. Emmy neemt contact op met de andere leden van het komitee en hoort dat Marja ook benaderd is. De krant wordt opgebeld. Emmy belt tevens naar de burgemeester van Haarlemmerliede (hoofd van de politie), die trouwens nauwkeurig weet waar ze mee bezig is, en vraagt hem om opheldering. De burgemeester weet van niets, en informeert bij de rijks politie (die weet ook van niets) en in Hoofddorp. Daar is het antwoord dat de rechercheur "op eigen houtje" heeft gehandeld. (Dat doet de PID altijd). Emmy en haar burgemeester vinden dat volstrekt ongeloofwaardig. De burgemeester vraagt in een brief aan de burgemeester van Haarlemmermeer om opheldering. Het antwoord moet nog komen. Emmy heeft intussen een "excusbrief" van de commissaris van politie Haarlemmermeer ontvangen waar-

in hij schrijft dat zij een vooraanstaande positie in de kernen Zwanenburg/Halfweg inneemt en daarom met een bezoek vereerd is.

Emmy heeft deze zaak niet in de raadscommissie voor openbare orde en veiligheid besproken. "Maar dat heb ik wel een keer eerder gedaan. Dat is in een besloten vergadering geweest. Wij hadden toen sterke aanwijzingen dat onze telefoon afgeluisterd werd. Dat heb ik toen in de raadscommissie gebracht. Dat is toen tot en met de distrikskommandant gegaan. En er werd toen van alle kanten ontkennt dat onze telefoon afgeluisterd werd. Er is achter aan gezeten, en we hebben alleen maar ontkenningen gekregen. En bewijzen kun je niets".

Emmy kan niet met zekerheid zeggen of er behalve zichzelf en Marja meerdere mensen benaderd zijn. Zij kand ook niet met zekerheid vertellen of er meerdere rechercheurs bij het onderzoek betrokken waren. Zij heeft er wel via-via over gehoord. Bij Cees van Ojik zouden daarover meldingen zijn binnengekomen.

Cees van Ojik: "Toen er heftig tegen het onderzoek geprotesteerd werd is het gestaakt. Intussen waren er tien mensen afgehandeld. Die stonden op een lijst waar 40 tot 50 mensen op staan. Waar die lijst vandaan komt en wie erop staan weten we ook niet. Er zijn mensen door de recherche benaderd die terloops op een vergadering of door de telefoon verteld hadden dat ze erg veel hinder van Schiphol hadden. Zelfs mensen die er helemaal geen duvel mee te maken hebben, maar ooit eens geprotesteerd hebben, of in een betoging meegereden hadden. Van een van de mensen weet ik dat er een nummerbord is gefotografeerd, terwijl hij op Schiphol is geweest om te demonstreren met zijn auto. Andere mensen zaten bij mij in het komitee tegen geluidshinder. Er is gevraagd of zijzelf bij de actiegroep betrokken waren, of ze ermee sympathiseerden, of ze wisten wie erbij aangesloten waren. Diegenen bij wie ze geweest zijn wisten daar niets van."

"We hebben tegen het onderzoek geprotesteerd omdat we dat grensoverschrijdend vinden. Dat mensen die bijvoorbeeld een aanplakbiljet tegen de ruiten hebben omdat ze persoonlijk last hebben van geluidshinder, op dat moment ook gelijk verdacht zijn en zouden behoren bij een groep.....

Je hebt mensen die worden daar zo timide van dat ze de mond niet meer open durven te doen en niet eens durven te klagen. Want dan zijn ze verdacht en heb je morgen de re-

cherche in huis.

Er is een hele deining geweest in de lokale pers. Ook de burgemeester van Haarlemmerliede, hoofd van de politie, heeft ernstig geprotesteerd, omdat het zonder zijn voorkennis in zijn gemeente gebeurt is.

Burgemeester en politie van Haarlemmermeer hebben gezegd dat ze die waarschuwingen van mij in dat interview zo ernstig namen omdat daar het woord guerilla tegen de luchthaven in gebruikt wordt. En dat die akties ernstiger zouden worden dan de eerste vier. Dat ze daar zo bang voor zijn dat ze zich gerechvaardigd achten om dit te doen.

Het enige wat ze doen, ik bedoel die politierechter (de mensen die bij de derde plaag werden opgepakt kregen boetes en voorwaardelijke straffen), is dreigen met zware straffen. Schiphol als macht, dat heeft een miljoen uitgegeven om zijn zin door te drijven en daar kraait geen haan naar. Dan komt er op een gegeven moment een actiegroep die in wanhoop de belangen van de gewone burger probeert te verdedigen en die wordt gekriminaliseerd. Een heel bekend iets. En dat mondt dan hier in uit.

Sommigen trekken zich er natuurlijk niets van aan. Maar anderen zijn daar heel erg van geschrokken. Die durven zich niet meer te laten zien. Ik heb tegen de politiekommissaris gezegd: "Nou, als dat nou je bedoeling is. Dat je aan de kant van het grote gaat staan tegenover het machteloze. Dat kan ik mijzelf niet voorstellen". Had hij op een gegeven moment wel moeite mee, maar hij zegt: "Ja, die openbare orde, dat is heilig en er is nu toch een beslissing gevallen."

Najaar 1986, Haarlem, De Omslag.

Tot twee keer toe wordt Hans benaderd door agent W. Koops die wil dat hij bij de Omslag gaat infiltreren. Koops is geïnteresseerd in de mensen die er werken, wat ze verder doen en met name één jongen vindt hij erg interessant. Hans weigert en benadert de Omslag. In het januari-nummer besteedt het blad veel aandacht aan het voorval. De plaatselijke pers neemt de zaak hoog op, in de gemeenteraad en 2e kamer worden vragen gesteld.

Januari 1987, Haarlem, Vrouwenhuis. P.I.D.-er W. Koops benadert Marijke als ze naar een basketbalwedstrijd staat te kijken. Hij vraagt haar om te infiltreren in het vrouwenhuis en informatie aan hem door te spelen. Koops wil weten wie er in het vrouwenhuis komen en wat ze er doen. Een tijdje later spreken drie heren in dezelfde auto als waar Koops in reed haar aan en doen haar hetzelfde voorstel. Marijke weigert.

Januari 1987, A'dam, Staats-t.v. Thomass Ross wont in Haarlem en schrijft al jaren thrillers over Hollandse spionagezaken, voor 50% op waarheid berustend. Ross' vader was vroeger een hoge pief bij de B.V.D. Hij en de Staats-t-v- maakten telefonies een afspraak om een interview te houden voor het gebouw van de B.V.D. aan de Pres. Kennedylaan in Den Haag. Na deze afspraak wordt Ross gebeld door een 'agent van de Haagse gemeentepolitie'. Die vertelt dat hij weet van de afspraak van Ross met de Staats-t.v. en dat dat natuurlijk niet door kan gaan. De opnamen en de uitzending die in zijn geheel aan de B.V.D. gewijd was hebben inmiddels plaatsgevonden. Van Es en de tweedekamerfractie van de P.S.P. heeft inmiddels ook schriftelijk vragen gesteld over deze afluisterpraktijken. Deze zijn echter nog steeds niet beantwoord.

Als je ooit benaderd mocht worden door de P.I.D. of de B.V.D. moet je er goed over nadenken of je ingaat op een gesprek of een uitnodiging op het bureau. Zo kan je je bijvoorbeeld dingen af gaan vragen als: waarom ik? Hoe komen ze erbij te denken dat ik voor hun zou willen werken, hun zou willen helpen door mensen te verraden of me in een bepaald milieu in te dringen? Aan wie moet ik het vertellen, of hou ik het voor mezelf? Hoe kan ik ze een poets bakken....?

B.V.D.-ers stellen zich meestal keurig voor met een groenkleurig pasje zo groot als een giropas. P.I.D.-ers stellen zich voor als rechercheur, wijkagent of politieman. Als je nog een tijdje moest zitten is het heel goed mogelijk dat ze je strafvermindering aan bieden. Natuurlijk kan je als je op een afspraak ingaat een mikrofoontje in je jas doen (doen zij ook) om 't gesprek op te nemen. Als je andere mensen foto's laat nemen bedenk dan dat er altijd meer dan één smeris in de direkte omgeving

is. Denk daarbij ook aan vrouwen met kinderwagens. De kans is overigens maar klein dat je meer over hun te weten komt, ze willen eerst een goed 'team' met je worden en laten nooit meer los dan takties verantwoord is. Je zou heel erg goed op je 'teamgenoot' kunnen letten: zit die bril soms wat ongemakkelijk?, heeft hij een plaksnor?, heeft hij een luidsprekertje in zijn oor?, enz. Maar ja, wat moet je met zulke informatie?

Nee, bak hem liever een poets dan dit gemiereneuk! Laat hem door wat vriendjes met pek en veren besmeuren, lach hem dan hard uit, steek de banden van die mooie wagen lekker lek en dauw die ook nog in de gracht Dat zalze leren!

Literatuur

"De B.V.D. en de Inlichtingendiensten -Over spionnen en de democratie." P.S.P.-brochure 1982.

"Spionnen in Nederland. De schemerwereld van de geheime diensten." Haagse Post 28-3-1987

"Dossier: infiltranten tegen de vrede" Amok september 1984

"Kontrolle op de BVD blijft onmogelijk" Dilemma- maart 1987

"Ronselpraktijken van de BVD" Bluf! 27 maart 1986

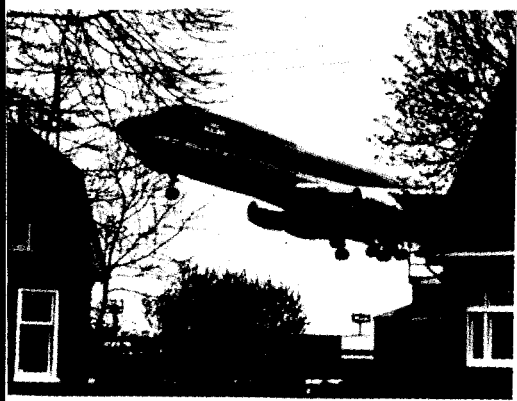
"De B.V.D." Rudie van Meurs 1978.

"Meningen uitwisselen enzo, de jacht op informanten." KRI maart/april '86.

"Hoofdkommissaris de Vries over de P.I.D." TAK (datum onbekend).

"P.I.D. legt dossiers aan van Haarlemse aktievoerders" Omslag jan/mrt 1987.

Vragen in de Haarlemse gemeenteraad door PSP en de antwoorden van burgemeester Schmitz. februari 1987. Diverse artikelen in het Haarlems Dagblad. jan/mrt. 1987.

DIT KWARTAALOVERZICHT IS VERTROUWELIJK GERUBRICEERD. VERDERE VERSPREIDING VAN -EEN GEDEELTE VAN- DIT OVERZICHT IS IN BEPAALDE GEVALLEN MOGELIJK, DOCH UITSLUITEND NA VERKREGEN TOESTEMMING VAN DE BVD.

Zo begint het 'Kwartaaloverzicht Binnenlandse Veiligheidsdienst, 4e kwartaal 1981'. Het vertrouwelijk gerubriceerde stapeltje van 48 kantjes A-4 (er ontbreekt één pagina) is de verantwoording van de BVD aan de democratie; in casu de Vaste Kamerkommissie voor Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten. Hierin hebben de fractievoorzitters van de vier grote partijen (CDA/PvdA/VVD/D'66) zitting. Alles wat de leden van de Kommissie te horen krijgen moeten ze geheim houden, zo ook dit kwartaaloverzicht. En meer dan dit kwartaaloverzicht krijgt de Kommissie niet te zien; verdere verantwoording door de BVD is niet in het belang van van een Geheime Dienst. Met voornoemd rapport zal 'de democratie' het elk kwartaal moeten doen...

'Vertrouwelijk' is één van de laagste geheimhoudingsklassen, en het rapport bevat dan ook weinig 'hard nieuws'. De spanning bij het lezen komt voor de 'buitenstaander' dan ook vooral uit de manier van denken die de auteurs ten toon spreiden: stoffig bureaucratisch en rechtlijnig. Spannend is de manier waarop de BVD de door haar verzamelde stukjes en brokjes informatie aan elkaar plakt: met in het achterhoofd de idee dat zich achter elke boom een Rus, communist, terrorist, anarchist of gewoon een vakbondsbonns verschuilt. In hun analyses over nieuwlichterij als 'basisdemocratie' of 'hardere akties' struikelen de mannen-met-gleufhoeden over hun eigen woorden, op de lange speurtocht naar de leiders, de opruiers en de strukturen. Stapelen ze blunder op blunder in hun ijver om het toch vooral te begrijpen; op het krampachtige af. Het blijven ambtenaren, die om hun eigen belangrijkheid te benadrukken liever de meest baarlijke nonsens uitkramen dan toe te geven dat ze het niet weten of begrijpen. Geheime Dienst; de naam toont al aan dat ze bitter weinig over zichzelf los zullen laten, en dan nog alleen na toestemming van de minister van Binnenlandse Zaken. 'Publiceren' was dan ook één van onze eerste gedachten toen we het rapport ergens op een deurmat vonden. We wilden dat echter niet zomaar ondoordacht doen, omdat dan de kans groot is dat het -gedateerde- rapport los in de lucht blijft hangen.

We besloten deze brochure te maken, waarin we naast publikatie van grote delen uit het rapport, de zaak in een verband willen zetten. Allereerst in het verband van de uitspraken die de minister(s) van Binnenlandse Zaken over de BVD deed rond de periode waarover het rapport gaat. Vooral om de gewiektheid van de politieke macht aan te tonen: hoewel twee ministers verklaard hebben dat in theorie alleen 'lieden die de democratie in gevaar brengen' bespioneerd worden, blijkt dat in de praktijk in het 4e kwartaal 1981 daar bijvoorbeeld de gehele CPN of linkser-dan-doorsnee onder viel. Toch zijn de bewindslieden niet op een werkelijke leugen te betrappen: de door hen openge-

houden achterdeurtjes worden door de BVD gerespek-teerd.

Althans, in het kwartaaloverzicht. Want ze laten natuurlijk pas het achterste van hun tong zien als er 'Zeer Geheim' op staat -en dan is het nog maar de vraag. Op diverse plaatsen in het rapport schemeren de smerige truukjes tussen de regels door: ze hebben onderlinge relaties tussen mensen onderzocht; ze kennen de besluitvorming op besloten vergaderingen. Hoewel ze altijd volhouden dat hun informatie voor het overgrote deel uit 'open bronnen' afkomstig is, blijkt ook nu weer wat we eigenlijk al wisten: dat ze zich bedienen van informanten, infiltranten, afluisteren en wat dies meer zij. We publiceren overigens niet het hele rapport; we willen ons voornamelijk concentreren op wat het 'het dichtste bij' is: de visie van de BVD op wat zij in de Nederlandse beweging als prioriteit zien om te bespioneren: de CPN, de AKB en de Arabische Liga. Omdat dat het meeste tot de verbeelding spreekt: we horen er zelf toe. Wij weten allang dat ze ons begluren. Infiltreren tot in onze slaapkamer. Ons zonder skrupules kapot maken; ons in dossiers stoppen die ze tientallen jaren bewaren en steeds weer gebruiken. Vergis je niet: dergelijke kwartaaloverzichten hebben een zwaar gewicht in politieke besluitvorming en bij het ontwikkelen van beleid. Op het gebied van de -interne- nationale veiligheid is de BVD voor ministers informatiebron nummer één. Het rapport is daar een onderdeel van.

Om alles in 1987, zes jaar later, concreet te maken nemen we een artikel op over de Plaatselijke Inlichtingendiensten (PID's; in de volksmond Politie Inlichtingen Dienst). Deze politiediensten zijn de voelsprietten van de BVD op plaatselijk nivo. De aangehaalde spionagepraktijken aan de hand van concrete en recente voorbeelden tonen het weer eens aan: er is nog niets veranderd. Binnenkort beginnen ze weer met het samenstellen van het zoveelste kwartaaloverzicht van het zoveelste jaar. Allemaal gebaseerd op wat de spionnen boven tafel brengen: de kranteknippers, de runners, de fotografen, de analisten, de provokateurs, de infiltranten en informanten, de telefoonluisteraars en de voetposten. Waarna het eindresultaat weer verdwijnt in de zorgvuldig bewaakte kluisen van de Binnenlandse Veiligheids Dienst. En alleen zij bepalen wanneer het er weer uitkomt.

Om ze een handje te helpen maakten we deze brochure.

Het maken van deze brochure heeft veel meer gekost dan hij bij verkoop opbrengt. Stort dus alsjeblieft zo gul mogelijk op gironummer 5245710, onder vermelding van 'Binnenlands Veilig!'

e vakbond
jept aan de
rmees de Ne
nden, tegen
ichte activi

Tijden
leidingen n
Van uiterma
dat het de
waren, die
meer offic
Besl
in de visie
leven ger
verwazen
brengen.
De
volgende